

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Éjjeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Negyedévre	320 "
Egy hónapra	110 "

XI. évfolyam * 61. szám

1928 március 14 Szerda

* 568 Adar 23 *

Cenzorai: Suetio

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

SANTOL
A LEGJOBB
SOSBORSZERS

Az angol konzervatívok és a női választói jog

Az angol konzervatív kormány hivatalos és tradíciói ellenére bejelentette a női választójog kiterjesztéséről szóló javaslatot, amelyet az alsóház lényeges változtatások nélkül meg is szavazott. Valószínű, hogy a felsőház is megszavazza ezt a javaslatot s ebben az esetben mint élő ellentmondás, a konzervatív párt lesz az az érdem, hogy a haladás híveinek egyik legfőbb követelését, a nők választójogának megadását, jelen esetben kiterjesztését keresztülvitte.

Bizonyos, hogy az angol konzervatív párt sok tekintetben haladótalabb álláspontot képvisel, mint a keleti és balkáni államok demokráciája. Ennek ellenére is azonban valószínű az a feltevés, hogy a konzervatív kormány ezt a jogkiterjesztést nem annyira a demokratikus követelményeknek, mint inkább saját pártérdekeinek hódolva tette meg. Angliában is választások következnek s a munkáspárti agitáció az angol szakszervezetek balfelőlódása és radikálizálódása annyira előhaladott stádiumban van, hogy komoly felmorzsolódással fenyegeti a konzervatívokat.

Mi oka lehet tehát annak, hogy az angol konzervatívok, ennek ellenére jogkiterjesztéssel élnek, holott a konzervatív dogmák szerint a nőknek nem a politikai életben, hanem a családi tűzfelület mellett a helye, s hivatalos abban merüljön ki, hogy a férfi kényelmet szolgálja és katonákat szüljön a hadsereg számára. Hogy ezt a dogmát az angol konzervatív párt ezáltal mégis feladja, s így ellentmondásba keveredik önmagával, annak valószínűleg nemcsak az az oka, hogy a felíg. demokráciák elemek szimpátiáját megakarja nyerni, hanem az a megfontolás, hogy a nők teljes része mindig élő rezervoárja marad a konzervatív, sőt retrograd életfeltezésnek. A történelem is azt bizonyítja, hogy a nők mindig támaszai voltak a külső erőszakú reprezentáció, belül azonban rendszerint igen sekélyes értékű tekinthetők s a nők voltak azok, akik hosszú időn keresztül ellenállták a szerény és szerény élet új formákba való kényszerítésének, legelőbb esetben és legelőbb helyen pedig egyenesen zászlóvivői voltak vad hősi kultuszoknak, amelyek a fehér terror és az ellenforradalom jelszavai alatt fejtették ki áldatlan működésüket.

Az angol konzervatív párt, amikor a nők választójogának kiterjesztését törvénybe iktatja, félreismerhetetlenül sánda pillanással ezekre a szempontokra veti tekintetét. Kétségtelen azonban, hogy e sánda szempontok ellenére az angol konzervatív párt döntéreméltó munkát művel a női választójog kiterjesztésével. Mert a jövő mégis a haladásé, a demokratikus erők kifejlődésé s egy kész törvény, amely jogot biztosít, csak hasznára lehet a mindinkább erőződő haladásnak.

Az angol munkáspártoknak mindenestre igen jó agitációs eszköze lesz az, ha a választójogot nyert nők tömegeit arra figyelmezteti, hogy a női választójogért egyedül a demokrácia utolsói: a felvilágosodott polgárok és a szocialisták küzdöttek annakidején és a konzervatívok voltak a leghaladósabb ellenségei. Nagyon kellett fordulnia az idők kerekének, hogy ma ezt a jogkiterjesztést éppen a konzervatív párt iktatja törvénybe, az a párt, amely a női választójogot a nőknek és a fakanál mellett és épügy nem látott benne egyenru-

embertársat, mint ma nem lát a leigázott gyarmati népek magaskulturájú tömegeiben.

A közeledő angol választások mindenestekre meg fogják mutatni, hogy a vá-

laszlófogót nyert női tömegek mennyiben szolgálták rá erre a jogkiterjesztésre, illetőleg a demokráciát, vagy a maradiságot fogják-e ennek fejében támogatni.

A francia nagyipar akarja megszerezni a németek részére adott CFR-anyagmegrendeléseket

Titulescu ma utazik Berlinbe a Lapedatu által megkezdett gazdasági tárgyalások folytatására

Berlin, március 13. A német gazdasági élet és a sajtó élénken foglalkoztatja az a kampány, amely a román parlamentben és a sajtó nagy részében folyik a berlini Otto Wolf konzernnel kötött vasúti anyagszállítási szerződés, valamint a más német ágak részére adott hasonló megbízások ellen. A németek azt hiszik, hogy az ügy háta mögött a francia nehézipar áll. Ezt a feltevést a „Lupa” egyik cikke is megerősítette, amely a szorosabb román-francia gazdasági együttműködés sürgetésével egyidejűleg megállapítja, hogy a francia kormány sokkal nagyobb hajlandóságot mutatna Románia ujjaépítése iránt, ha az általa folyósítandó kölcsön egy részét a francia vasipar venné át és ezáltal egy-

szerte volna megoldható a lejtábilizáció és a vasut reorganizációja is. A francia gazdasági orientáció azonban nem sok eredménnyel bírhat, ha Románia az anyagszükségletét Németországban vásárolja, de kölcsönt Franciaországtól kér.

Minden valószínűség szerint ez a kérdés szóba fog kerülni Titulescu berlini tárgyalásainak során. Titulescu ugyanis szerdára várják Berlinbe, ahová — úgy hírlik — Lapedatu volt pénzügyminiszter is elkíséri, aki a tavaly vezetette a román-német gazdasági tárgyalásokat. Lehetséges, hogy a most folytatandó megbeszéléseken a most Párisban tartózkodó román kormánybizottság is részt fog venni.

Egyiptom és Anglia között válságosan kiéleződött a helyzet

Anglia új jegyzéke

London, márc. 13. Közölte az Uj Kelet, hogy London és Kairó között a helyzet módifolott kiéleződött. Sarwat pasa, az egyiptomi kormány elnöke kénytelen volt a közvélemény nyomásának engedni és az angol jegyzék miatt lemondott. Azonban az ügyek vezetését a király határozott kívánságára továbbra is vállalta. A kormány most az angol külügyminiszter egy újabb jegyzéke miatt nagy zavarba jutott. Lloyd lord Egyiptom angol kormányzója tegnap adta át a jegyzéket Sarwat pasának. A jegyzék éles hangon tiltja meg az egyiptomi kormánynak, hogy olyan törvényeket hozzon, amelyek megnehezíthetik Egyiptom közigazgatását, vagy amelyek meggátolhatnák a brit kormányt abban, hogy az Egyiptomban élő külföldiek érdekeit és életbiztonságát hatásonosan védelmezze.

A jegyzék hangsúlyozza továbbá, hogy Anglia fenntartja magának a jogot mindama lépésekre, amelyek szükségessé válnának a brit kormány által vállalt kötelezettségek teljesítésére. A jegyzék hangsúlyozza az egyiptomi hadsereg fölött való ellenőrzési jogának további fenntartását és követeli, hogy az angol hadseregben szolgáló brit katonatisztek továbbra is e hadsereg kötelékében maradjanak.

Kairóban az angolok újabb jegyzéke hombaként hatott. Az egyiptomi közvéleményen nagy izgalom vett erőt és Sarwat pasa, aki az új egyiptomi kabinet megalakulásáig tovább vezeti az ügyeket, azonnal válaszolt a jegyzékre. Közölte, hogy a visszalépet angol kor-

mány nem foglalkozhatik az új jegyzékkel, a brit kormány tehát kénytelen lesz bevárni egy új egyiptomi kormányt a megalkulásáig. Hír szerint a brit jegyzék már régóta el volt készítve, de vártak vele addig, amíg az angol-egyiptomi tárgyalások befejeződnek. Angol politikai körökben úgy vélik, hogy a jegyzék hangja és tartalma egyáltalán nem alkalmas arra, hogy Rahat pasa vezetésével egy új, mérsékelt irányú kormány vegye át Egyiptom államügyeit. Az egyiptomi sajtó a helyzetet az új jegyzék miatt fölötté kritikusnak találja.

Chamberlain a Népszövetség döntését kéri ki

Az egyiptomi feszültség ügyében Chamberlain eniben nyilatkozott a nála megjelent újságírók előtt.

— Azt gondoltam — mondotta az angol külügyminiszter, — hogy a Népszövetség új tagját, Egyiptomot is üdvözölni fogjuk itt. Fájdalom, ez nem történt meg, mert a szerződés, amely fölött az angol kormány az egyiptomi kormánnyal tárgyalt, nem jött létre. Elhíhetik nekem, hogy Angolország nem állított fel teljesíthetetlen követeléseket. Sem a csapatok felosztásának kérdésében, sem a rendőrség, sem pedig az Egyiptomban élő idegenek védelme ügyében nem tartalmazott a szerződés olyan pontokat, amelyeket végre ne lehetett volna hajtani. Véleményem szerint ebben az ügyben ki fogjuk kérni a Népszövetség döntését és úgy vélem, hogy Egyiptom is bizalommal lesz a Népszövetség határozatával szemben.

Konferánsz az öngyilkos pesti konfliskocsisról

A konfliskocsis felakasztotta magát. A pesti konfliskocsis tette ezt, aki nem bírta elviselni eme hisztis ipar tönkremenetelét. És még mondja valaki, hogy a kispolgárnak nincsenek tragikus gesztusai! Hogy a kispolgár legelőbb vigjateki téma lehet, de semmiesetre sem drámai hős. A pesti konfliskocsis példája mást igazol. Azt igazolja, hogy a kispolgárban még hajt a romantika kései csokóvirág-virága, legalább is akasztófa-virága.

Sőt a pesti konfliskocsisban a végzetes elhatározást kimondóttan a romantikának és lelki adottságoknak sokkal jelentősebb valóságának összeütközése erősitte meg. A konfliskocsis, mint az európai kultúra egyik konzervált egyede, lelkében a magyar irodalmi termékek hercegferenci álmaival még a delizánszok korszakában érezte magát s a 16 neví háziállat iránti, kétségkenkivül ariszokratikus szeretetével merényletet látott az automobilban, mint a kispolgári rend és konzervativizmus lélektelen ellenfeleiben.

A korszerűtlen konfliskocsis e technikai konfliktust saját lelki konfliktusává szublimálta, ami arra vall, hogy nem volt anyagias gondolkodású ember, inkább egy rosszu ultra tévedt konzervatív nagyur rejtőzött benne, aki a modern haladás minden technikai és szellemi vívmányában az erkölcsi világrend megsértését látja.

Am az öngyilkos konfliskocsis még is inkább volt kispolgár, mint konzervatív nagyur. Mert a konzervatív nagyurak is belátták már, hogy az autó, vagy az autótaxi alkalmasabb jármű, mint a konfliskocsi, amelyen a „rég szűz időkben” a nép egyszerű, de esinos leányait a zugligelbe kocsiztatták. És tudva van az is, hogy a gazdag urak, bár az eszköz lassan mozog is olykor, mégis igen szeretik a fizikai gyorsaságot. Nemcsak a szivügyekben, hanem főleg a nagyipari üzemek dividenda-növekedésében.

A konfliskocsis, aki nem volt beavatva ezekben az intimitásokba, mindezt nem tudta, nem tudhatta, mert erről a választói programbeszédében sohasem létezőt említés. Az öngyilkos konfliskocsis csak az autótaxik számának növekedését látta s ebben a növekedésben az ellenséges korszakot, mely ellen, miután ököllel nem hadakozhatott, a saját, egyéni halálát szegezte szembe.

Hiába, meg kell hajtani az elismerés zászlaját ennyi maribri kétség előtt. Az öngyilkos konfliskocsis figurája, minden eseltensége ellenére is, magán hordja a fősök sligmáját. Ez az ember, ha véletlenül forradalmári sorba kerül, vagy valami vallási szekta egyedül üdvözítő tanát hirdeti: nagy és szent példát tudott volna mutatni, hit- vagy elvtársainak. Nem ő tehet róla, hogy Don Quijotte végzeté teljesedett be rajta. Szélnyművekkel akarta felvenni a harcot és muskétával akart — rinoceroszra vadászni.

Benne egy egész kaszt és egy egész társadalmi réteg tragikumuma revalalódik és benne, a szerény konfliskocsis sorsában — ne tessék mosolyogni, — a történelem ismétlődik meg.

Hiszen tudva van, hogy az első ipari gépek beállítására idején, ugy Angliában, mint Németországban a munkások meg-

rohamozták és össze akarták törni ezeket a gépeket. Azt az instrumentumot, mely politikai felszabadulásukat és civilizációs előrehaladásukat kétségtelenül előmozdította. A géppen, az emberi alkotóerő eme leghatalmasabb bizonyítékában látták ellenfelüket, holott a gép sohasem lehet hibás, csupán annak emberi felhasználása és alkalmazása.

Bizony, az autó sem hibás a pesti konfliskocsis halálának felidézésében. Legálább is közvélőnül nem. Inkább az a csökönyös kispolgári konzervativizmus az oka, mely romantizmusig fokozott érzelmességgel csüng szokásain és konok kényelmén s a konfliskocsisok esetében nemcsak szimbolikus, hanem valóságos értelemben is, a lovak szemellenzőjét a saját szemére alkalmazza. A kispolgár mindig azt hiszi, hogy akkor lát jól, ha keveset lát. Azt hiszi, hogy a következetesség a saját korlátoltságával szemben: az élet, a fejlődés, a gazdasági törvények következetessége is egyben. Holott az élet nagyon gyakran csak következetlenségeiben következetes. Jól mondotta Bismarck: az ökör ama állat, mely következetesen szénát eszik. Kár, hogy nem ismerte a pesti konfliskocsist, mert akkor ama kijelentését meg kellett volna toldania — még egy axiómával.

Meg kellett volna toldania, de talán nemcsak a konfliskocsisokra, hanem az emberi nem 97%-ra vonatkoztatva. Az ember, alaptermészetében ellenfele minden újításnak és minden változásnak. Igaz, hogy ennek megállapítása ma már közhely-számba megy, de minden közhely, ahányszor csak egy új és fölöttébb megragadó esetre alkalmazzák, egy új felfedezés újdonságával és eredetiségével hat. Példa rá: a konfliskocsis. Ép, egészséges, derék, józan, nyílt esztű adófizető alany lehetett szegény, aki kedvence lehetett a jözefervárosi varosatyáknak s a „jobb időkben” kormánypartii kortes is lehetett. (Ma alighanem a fajvédelem tisztelte benne egyik tisztas tagját.) Bizonytal volt egy kertés háza a Ranolder uca tájékán s megtakarított pénze a Keresztény Gazdasági Bankban. Beállíthatott volna ő maga is egy autótaxit, amelyen valami nappal és vasárnap újdonsült mátkapárokat fuvarozhatott volna a templomba, éjjel pedig a lakólok tündereit szállíthatta volna konzervatív főurak palotáiba. De ő romantikus volt, ami lényegében azt jelenti, hogy a tudomány vívmányait, amiket szürkefeknek talált, ki nem állhatta. A lovat főbbre becsülte a motornál, mert a lovat az isten teremtette, a motort pedig valami mesterlegény-fele. (Az arisztokrácia

mindig mellősságán alulnak tartotta, hogy valamit felfedezzen.)

Röviden: a pesti konfliskocsis korszerűtlen ember volt, mint annak idején Nietzsche elmékedése. Ellenfelei a Kornak, mely feltalálta az autótaxit, a repülőgépet, a himlőoltást és a szociálist. A higiénét és a gyorsaságot, a jazzot és Josephine Bakert. Leff volna még ugyan egy polgári megoldás számára: versenystálló beállítás. Ehhez azonban hiányzott a kamarási rangja, sőt még az iparbarósága is. Így tehát, derék és jellemes ember léven: öngyilkossági eset lett belőle. Bizonyos, hogy a tulvilágon megkapta földi szenvedéséért az elégtételt. Tudvalévő ugyanis, hogy az alvilág hírhedt hajósa: Cháron, még most is ragaszkodik a nemes tradíciókhoz és a szellemeket ókori esolnokokon fuvarozza át Hades birodalmába: sőt egyenesen bojkottot hirdet a gőz- és gázérel berendezett vízi járművekre; mint pl. a motoresolnak, torpedóromboló, tengeraljáró, etc. Cháron, akárcsak a pesti konfliskocsis, ellensége a technikának s az amerikanizmusnak.

Ez az öngyilkos pesti konfliskocsis szomorú sorsúja.

Salamon László

Sir Alfred Mond az angol kormányt teszi felelőssé a palesztinai krízisért

„A zsidó bevándorlók elsősorban az angol kormány hívására jöttek Palesztinába”

(Jeruzsálem, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük, hogy Sir Alfred Mond, aki néhány héttel ezelőtt meglátogatta Palesztinát szíriai és egyiptomi utazása után ismét visszatért Erec Jiszraelbe, ahol részt vett a Balfour-erdő felavatásán. A felavatási ünnepség Plumer fő kormányzó jelenlétében történt igen ünnepélyes keretek között. Az avató beszédet Sir Alfred Mond tartotta, amely alkalommal igen fontos kijelentéseket tett a cionizmus helyzetére és jövőjére vonatkozólag.

Komoly jogcímet érzek arra, — mondotta Alfred Mond — hogy ezen a felemelő ünnepségen részt vegyek és Önökkel együtt a Balfour-erdő első facseméit ebben a megszentelt földben elültessem.

Különös öröm és megtiszteltetés számomra, hogy nagynevű barátom és volt kollegám a koalíciós kormányban, lord Balfour nevére egy jót ültethetek.

Ez az ünnepség nem alkalmas hosszú beszédek tartására, de kötelességmúlást követnék el, ha a jelenlegi, immár harmadik látogatásom alkalmával Palesztinában nem mondanám el nyíltan véleményemet a helyzetről, amint azt látom.

Már ideérkezésem előtt értesültem az országban uralkodó súlyos gazdasági helyzetről, amelyet most behatóan tanulmányoztam. Bármilyen komoly is a helyzet, mégsem szabad tuloznunk azt. A palesztinai krízis nem egyedülálló jelenség, mindenütt a világon megtalálható. Mióta a háború megteremtette a komoly munkanélküliség problémáját, nekünk is ugyanezt a küzdelmet kell folytatnunk Angliában és

ha az angol munkanélküliség horribilis számúra gondolok, úgy megbecsültem, ha kijelentem, hogy a palesztinai munkanélküliség ehhez képest még viszonylagosan is elenyészően kicsiny.

Lloyd George kormánya alatt több mint két évig elnöke voltam annak a kormánybizottságnak, amely a munkanélküliség kérdésével foglalkozott. Annak idején több mint kétfélmillió munkanélküli volt Angliában és a helyzet rendkívül súlyos volt. De azért egyikünk se gondolt arra, hogy Anglia eszébe megy, vagy hogy az ország jövője komolyan veszélyeztetve van, vagy pláne, hogy a krízis az egész birodalom életképtelenségének volna a tanujele. Hozzáálltunk a munkához és megteremtettük azt az apparátust, amely a munkanélküliséget eredményesen leépítette. A t hiszem, a palesztinai kormány is haszonnal alkalmazhatná azokat a rendszabályokat, amelyeket mi annak idején életbeléptettünk.

Mert alapjában véve ez elsősorban a kormány feladata. A bevándorlók végeredményben nemcsak a cionista szervezlet hívására jöttek az országba, hanem elsősorban az angol kormány invitálására.

A Balfour-deklaráció és a népszavazási mandátum az angol kormány meghívása volt, amelyet a világ összes zsidóihoz intézett, hogy megkíséreljék közös erővel megvalósítani a közös célt. Magától értetődő dolog, hogy a cionista szervezlet vállain nagy felelősség nyugszik, amelyet nem tagadhat és nem is akar letagadni. De a bevándorlók a kormány engedélyével jöttek be az országba és ezért ugy az angol kormány, mint mandatárius hatalom valamint a palesztinai kormány mint végrehajtó hatalom egyaránt kötelezve vannak rendkívüli eszközöket alkalmazni ezzel a komoly, de véleményem szerint átmeneti jellegű bajjal szemben.

Amikor 1921-ben az én kedves barátommal, dr. Chaim Weizmannal, a nagy cionista vezérrel először látogattam meg az országot, minden előítélettel mentesen jöttem ide. Kész voltam meggyőzteni magam arról is, hogy Erec Jiszrael újjászülése üres álom, a probléma megoldhatatlan és a terv kivihetetlen. Alapos és szorgalmas megfigyeléseim alapján azonban arra a szilárd meggyő-

ződésre jutottam, hogy ennek éppen az ellenkezője áll és nyilvánvaló lett számomra, aki hosszú politikai és üzleti tapasztalatokkal rendelkezem, hogy

Palesztina felépítése súlyos és hosszadalmas feladat, de nem súlyosabb és nem kevésbé megvalósítható, mint bármely más kolonizációja annak a birodalomnak, amelyhez büszke vagyok tartozhatni.

Nem nehezebb, mint az a kolonizáció, amelyet az angol hivatalnokok most hajtának végre a szomszédos Irak államban amelyet ép ezekben a napokban látogatam meg. Ezzel az optimizmussal és áhítatos tisztelettel, mely alól Palesztinával kapcsolatban senki nem vonhatja magát, végül az angol kormány támogatásával azt hiszem teljes siker fogja koronázni azoknak odaadó munkáját, akik országot akarnak teremteni, ahol a zsidó nép önmagát és kulturáját újja teremetheti.

Meg vagyok győződve róla, hogy önök atyáik országát az arabokkal való barátságos együttműködésben kívánják nagyra fejleszteni, a semita népnek ama másik ágával, amelynek régi kulturáját jól ismerjük és amellyel az elmúlt századokban, a spanyol korszak alatt az arab-zsidó kultúra fényes korszakát teremtetttük meg. Mint korábbi utazásaim alkalmával, most is számos előkelő arab ur fejezte ki előttem ama óhaját, hogy az arab nép barátságban és harmóniában akar együtt élni zsidó testvéreivel.

Néhány nappal ezelőtt Faisul, Irak királya, kihallgatáson fogadott és biztosíthatom önöket, hogy Ofelsége a legnagyobb szimpátiával viseltetik ügyünk iránt

SELECT

Nagy sikerrel folytatja

Garzon lányok

elsőrangú vígjáték bemutatását, főszerepben Verebes Ernő, Jenny Jugo

Monopol Színház

és ama kívánságtól van eltelve, hogy egy nagyszerű és tényleges együttműködés alakuljon ki a semita faj két ága között.

Sir Alfred Mond ezután az ország gazdasági jövőjéről beszélt.

Ép most jövök Migdalból, ahol megtekinttem azt a banán-ligetét, amelyet magam ültettem néhány évvel ezelőtt. Mondhatom, az ültetvény igen haszonszajtonak ígérkezik. A mezőgazdaság lassu munká, a föld túrelmes és a földművesnek is túrelmesnek kell lennie. Abban a rendkívüli szerencsében volt részem, hogy mostani utazásomat Sir Frederick Keeble ur, az oxfordi egyetem botanikai professzorának társaságában tehettem meg, aki mezőgazdasági kérdésekben elismert szaktekinély. Örömmel közölhetem önökkel, hogy

Keeble professzor fáradságos és alapos studiumok után teljes határozottsággal megállapította, hogy Palesztina mezőgazdasági fejlődése nagy jövőt ígér

Alfred Mond ezután az ország ipari fejlődéséről beszélt, amelyet szintén igen kedvezően ítélt meg. Beszédét ezzel fejezte be:

Ma is, mint eddig, optimista vagyok jövőnkkel illetőleg. Erec Jiszrael nagyon régi ország és a mi mozgalmunk még nagyon fiatal. Még meg kell küzdenie a szokásos gyermekbetegségekkel és az ifjúság túrelmetlenségével, de a mi fajtánk, miként az ország, szintén a legöregebbek egyike. Birodalmak pusztulnak el, népek merültek alá, de Jiszrael él és Erec Jiszrael fel fog épülni. Azok a sebek, amelyeket Erec Jiszrael most okoz a zsidó népnek, végeredményben jelentéktelenek a gettó vérző sebeihez képest.

Bucszóul pedig ezt mondom nekünk: Legyetek nyugodtak, erősek és bátrak nehézségeink közepette és esendőségek, higgadtak győzelmeink közepette. A Keren Kajemet Jiszrael földjén állva, amelyet testvéreink millióinak adományából szereztünk meg, akik közül a legtöbben nem láthatják még egy dunáját se ennek a földnek, összegyűlkezve egy új vállalkozás megindulásánál, amellyel szebbé és gazdagabb akarjuk tenni ezt az országot, reménységgel és bizalommal tekintünk a jövő elé: *Nachamu, nachamu, ami! Vigasztalódj, vigasztalódj népem!*

PÓZSAFÁKAT

Az elismert legszebb

Mühle Arpád

udvari szállító kártyaszettje, Timişoara. Alapítva 1875-ben. Árjegyzék ingyen

URANIA

A szerelem törvénye

megható dráma, főszerepben Einar Hansson (ánatos uca) főből ism. r. művészt) és Karina Bell.

Jár: Bernhard Grefzke és Carmen Boni művészek legnagyobb híme: Sangha i fogoly

Monopol Filmcentrál

Hétfőn 12-én kezdődött a nagy tavaszi vásár

rendkívül olcsó árakkal és tart 14, 15 és 16. Minden vevő szép ajándékot kap már 100 Lei vásárlás után is

WEISZ SZIEGFRID

Kalap uri divat, fehérnemű, bőrkeztü, puloverek és kötött kabátok, női és férfi harisnya üzletében Cluj, Calea Reg. Ferdinand Nr. 10. (Az ajándéktárgyak a kirakatban megtekinthetők.)

Szerda, 1928

Látogató egykor

Paris, március 13. készülttem rá, zac urat, a keres fiát; luza réa s ahogy tam otthon. A cine benne fonkonyvben, mégis, milyet „Balzac bará sárnapi kirán Párist-járó id kiesik az ide ből. Az elősz üres. Egy pá gyar, a legti Balzac ur m után is, azzá él és hat ez a

Réggel tisz togatási ruhá részt az emb ahogy jólesit tiszteletére h Balzac ur tis egyszer egy tak? Az emb ját a házban ződés nélkül.

Közepes ir szenvedélye gondolkozó, elgondolni az az eszébe ju tette, az ut egy clyan t nek, ami csa a céhbelit m Nem lehet e ezer oldal it irt kényszer ségből, igen rendkívül gy lán az első az irodalom program szer

Balzac ur is szeretett v paraszt volt kövérterméti talan, túrelm daktá s a re üzleti lehető elpolgáriassá volt. Adóssá Ezt a két y kodott egye amiről az ő hogy van ol egészen ol Kora erkölc tehát azt, a ban, a Cité azt, amit h tak. Sokszo sokat tanul magát; g mesebb, a sok intoti n korán több szerien tud feszelvézi feladatairól rá megírta írta meg, n első író, ak Tele volt a 47-es szám

Ez a há nem közön pompázó l Sévigné-é, zést nyert is családi l hanem kis pire-fronta író fejének tanyázott. fűresa ház két emelet varba, am vándor. P szerű emb kissé izo velük; egy másképen Az udv földszintes dolgozott,

Látogatás Balzac egykori otthonában

Paris, márc. 13. Huzamosabb ideig készültem rá, hogy meglátogassam Balzac urat, a kitűnő regényíró, a fűszeres fiát; huzamosabb ideig készültem rá, s ahogy előre sejtettem, nem találtam otthon. Balzac ur Passyban lakik. A címe benne van, ha nem is a telefonkönyvben, de múzeumi lexikonban. S mégis, milyen kevesen látogatják: a „Balzac barátainak köre”, néhány vasárnapi kiránduló, s nagyon kevesen a Páris-járó idegenek közül. Balzac ur kiesik az idegenforgalom érdeklődéséből. Az előszoba vendégeknyve félgyűrűs. Egy pár angol, talán félucrat magyaráz, a legtöbb aláíró német. Holott Balzac ur műve él, ma, közel száz év után is, azzal a különös szenvedéllyel él és hat ez a mű, amivel íródott.

Réggel tisztességesen felöltöztem látogatási ruhába, ahogy illik; mert éreztél az ember úgy járja el az életét, ahogy jólesik neki, másrészt kinek a tiszteletére húzzak sötét ruhát, ha nem Balzac ur tiszteletére, akiknek könyvei egyszer egy eszendőn át szórakoztatnak? Az ember tartja a maga Balzac-ját a házában, minden nagyobb meggyőződés nélkül, de fokozódó szertartással.

Közepes író volt, de óriási erővel és szenvedéllyel volt az. Nem volt mély gondolkodó, de hihetetlen erővel tudta elgondolni azt, amit megismert s ami az eszébe jutott. A kortársait elképesztette, az utókort gondolkozóba cizette egy olyan tulzással, a termékenységnek, ami csak a kivülállóknak imponál. A céhbelt mindig gyanakvásra ingerli. Nem lehet egészen büntetlenül húsz-ezer oldalt írni egy életben. Gyakran írt kényszerből, még többször készségről, igen gyakran megszakásból s rendkívül gyakran pénzért. Balzac talán az első nagyszabású regényírója az irodalomnak, aki, mint köztudomású, programszerűen pénzért írt.

Balzac ur szerette a pénzt. No de mit is szeretett volna, ha nem a pénzt. — paraszt volt, kismémes, fűszeres fia, kővertermelő, süürvéru, szemjas, nyugtalan, türelmetlen, erőszakos, autodi-dakta s a restauráció utáni idők óriási üzleti lehetőségei lobogtak körülötte az elpolgáricosított Párisban, aminek fia volt. Adósságai voltak és tehetsége. Ezt a két veszedelmes véletelt iparkodott egyensúlyba hozni az irással, amiről az ő idejében derült ki először, hogy van olyan mesterség, ha nem is egészen olyan jó, mint a banküzlet. Kora erkölcsét és komédiáját írta meg, felhívta azt, amit maga körül látott Passyban, a Citében, a Faubourgokban; s azt, amit hallott, amit az ölébe hordtak. Sokszor bizonytalan volt. Nagyon sokat tanult. Néha pletykákra bízta magát; gyakrabban s ez a veszedelmesebb, a fantáziájára, amiből nem sok jutott neki. Harminctól hetven éves koráig többet dolgozott, mint élt. Nagy szerető tudott megfigyelni, ami mindie fészélyezt és sokszor elterelt igazi feladatától a regényírót. De ha a korát megírta, úgy elsősorban a korának írta meg, nem az utókornak. Balzac az első író, aki példányszámmal dolgozott. Tele volt adóssággal. A rue Raynouard 47-es számú házában lakott, Passyban.

Ez a ház nem valami múzeum, hanem közönséges bérlőház. S nem is afféle pompázó lakóház, mint Madame de Sévigné-é, akinek palotájában elhelyezést nyert a Carnavalet-múzeum. Nem is családi ház, ha az uccáról nézzük, hanem kisebb bérlőház, hatablakos emőre-frontal; egy szerény tábla s az író fejének gipsz-reliéfje jelzi, hogy itt tanúzott. A lépcsőház dohos. Ebben a fűrés házában a földszintről még közel két emeletet kell lefelé mászni az udvarba, amíg a Balzac-szárnyhoz ér a járdó. Polgárok között lakott, egyszerű emberek között élt, csak egy kissé izoláltan, mellettük, de nem velük; egy levegőt szivott velük, de másképpen szívta.

Az udvar végében áll az alacsony, földszintes traktus, ahol Balzac lakott, dolgozott, meghalt. Keskeny kerít, a

nagyvárosi élet luxusa, az épületrész szarnyajtója mellett. A kert kerítése mellől elég magasról látni Páris-t. — A kilátást Balzac idejében még nem zavarta az Eiffel-torony — s a takasából egyenesen a kertbe léphetsz, ami tele van gyöngye, nagyvárosi, áprilisi nappal. Négy szobában élt Balzac. A szobák jórészt üresek. A dolgozószobában egy XIII. Louis íróasztal, egy bergerszék s egy könyvszekrény. Az emberiség minden nyelvén sorakoznak ebben a könyvszekrényben a fűszeres fiának könyvei, s a tanulmányok, amiket idegen nemzetek bűvárai neki szenteltek. A lakás szűk, de igénytelenségében is elegáns, a legirótabban író-lakás, amit valahol láttam.

Az egész Balzac-házban különben két részlet mond valamit Balzacról. Az egyik egy fotográfia, helyesebben egy daguerotípa után készült modern és jó kópia, Balzac 45. életévéből. A kép érdekes azért is, mert a fotográfálás vívmányának első példányai közé tartozik. S érzem rajta a gép sivar, de óriási erejű közlési fölényét: mennyivel többet mond ma ez a foto, 100 év után, az igazi Balzacról, mint minden rajz, metszet és olaj, amivel kortársai megörökítették vonásait.

Ez a foto, s egy csapó ajtó, ami a dolgozó s a háló között csigalépcsőn s a pincébe s onnan titkos úton Passy egyik csöndes uccájára vezet, ma is legtöbbet mondanak el Balzacról. Ezen a csapóajtón szökött meg időnként a hitelezői elől, ha munkaközben zavarták. Az ajtó körvonalai elvesznek a parkett kockáimái között. Ez a csapó ajtó hozzátartozott Balzac életéhez. Ez a furcsa ajtó a művész életében, amin

át elmenekült a reáritás nagyon is jogos számlái elől. Az egyik iszik, a másik ha zudik. Balzacnak reális csapóajtaja volt: Ha zavarták, fogta a kalapiát és elszökött sétálni Passy uccáira.

Ahogy ezt a csapóajtót nézem, eszembe jut egy meglehetősen kiadatlan Balzac-anedota, amit legyen bármennyire anekdota, nem hallgatok el, mert kevesen ismerik. Véletlenül olvastam egyszer, jó régen már, a Bibliothèque Nationale valamelyik Balzac-monográfiájában. Valahogy így ment: Balzac, az író, pénzzel tartozott Fourniernek, a péknek. Kétezer frankkal, — nem zsumlyékért, hanem váltók fejében. Évek után a gazdag pék egy reggel fejébe rakta kürtökálapját és levizitelt Balzac urnát. A pénzt kérte. Balzac urat ingben találta, sötét délbén, a dolgozószobában; ez egyszer nem ért rá, igénybevenni a csapóajtót. Az udvarias figyelmeztetésre Balzac ingerülten válaszolt. Aztán az asztalra csapott. Aztán ezt mondta: „Figyelem, Fournier! Éjszaka a pun háborúk történetét olvastam. Ön pék és nem olvasta még a pun háborúk történetét. En író vagyok és olvastam. Ez a különbség ketőnk között, továbbá az, hogy Ön gazdag, míg én adósa vagyok Önnek kétezer frankkal. De a betű titkoszatos dolog, Fournier, minden benne van; néha a szerencse s a gazdagság is, merre fekiadt: figyeljen ide: tehát mindjárt balra. En ma éjjel a pun háborúk történetében azt olvastam, hogy az ó-korban létezett és virult Carthago mellett egy vörösrézbanva, az ó-kor egyik legnagyobb bányája, amiről ma a kutya sem tud. A leírás elmondja azt is, mer-

re fekiadt: figyeljen ide: tehát mindjárt balra Carthago mellett, két napi járóföldre északnak. A bányát, mint Carthago, időközben sajnálatos módon betemette a homok. De a réz, Fournier, a réz ma is meg van, a vörösréz, Carthagótól balra, csak meg kell keresni. A régiek nem esaltak; s a föld sem csal, soha. Ön gazdag és élénk szellemű ember, Fournier; mi lenne, ha társulna más gazdag és élénk szellemű franciákkal, s megkeresné a punok rezeit?... Franciaország leggazdagabb embere lehetne... Látja, Fournier, a történelem az élet tanítómestere... Ceterum censeo: a jó tanács fejében eltéphetné azt a váltót...“

Szólt s hátraült ebben a kényelmetlen karosszékben, gyámoltalanul mosolygott; csakugyan olvasott az éjjel valami ilyesmit. A pék is mosolygott, de lelkesen megrázta Balzac kezét és elrohant. Egy hónap múlva utban volt az expedíció Marseilleből egy hajón a tuniszi partok felé. A vörösréz megtalálták. A család ma is egyike Franciaország legnagyobb bányatulajdonosainak...

Igen, ez a rejtett és ravasz ajtó, műhely és világ. Irás és valóság között, a menekülés, a félszeg és szegvett titok és kínzó, állandó menekvés csapóajtaja: ez Balzac ebben a házában, ez az ő nyoma. Ez a csapóajtó, ami nélkülözhetetlen kellék kalandorok és írók házában, valami megalázó és fölényes egyben ez az ajtó, valami leleplező és egyben igazoló. Mert alapjában mind anarchiában éltek, kivéve talán az irodalom rentéseit, akik cellákban éltek.

A miniszterelnök kategórikusan megcáfolja a kormány lemondási szándékáról elterjedt híreket

A kormánynek előzetes tudomása volt azokról a táviratokról, amelyeket Titulescu küldött az ellenzéki vezetőknek

(Bucuresti-Bukarest, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Politikai körökben nagy feltűnést keltett a „Cuvantul“ híradása, mely szerint a genfi döntés következtében ellentétük merültek fel Bratianu Vintila és Duca között. A lap azt állítja ugyanis, hogy a miniszterelnök le akarja vonni az optánsperben hozott kedvezőtlen határozat következtét és le akar mondani, viszont a belügyminiszter azon az állásponton van, hogy a kormánynek továbbra is a helyén kell maradnia. Nagyon természetes hogy a „Viitorul“ mai száma ezt a hírt légből kapott koholmánynak minősíti, amely szerinte cáfolatra sem érdemes. A kormánylap határozottan állítja, hogy Bratianu és Duca között teljes az egyetértés arra nézve is, hogy a kormánynek semmi oka sincsen visszavonulni, sőt ellenkezőleg minden oka megvan folytatni az állam konszolidációs munkáját. Ugyancsak a kormánylap hangsúlyozza, hogy Titulescu az ellenzék összes vezetőihez táviratozott, nemcsak Maniuhoz és erről előzőleg értesítette a kor-

mányt is. A táviratok azonos tartalmuak voltak. A lap megjegyzi, hogy semmiféle esemény nincs készülöben, nagy csalódására azoknak, akik azt hiszik, hogy nagy nemzeti kérdésekből hasznot húzhatnak.

Titulescu tervbe vett külföldi utazásával kapcsolatban a „Curentul“ arról értesül, hogy a külügyminiszter hamarosan hazaérkezik és sem Párisba, sem Londonba nem látogat el, csak Berlinbe. Ezzel szemben a „Cuvantul“ azt írja, hogy a külügyminiszter március 19-én itthon lesz és a német fővárosba sem utazik. A lap hozzátézi, hogy politikai körök véleménye szerint a kormány Titulescu hazaérkezése után lemond.

Bratianu Vintila miniszterelnök ma kijelentette a Rador tudósítójának, hogy a kormány lemondásáról szóló hírek minden alapot nélkülöznek. „Ma inkább, mint valaha, példát kell adnunk energiánkról és szolidaritásunkról a román ügy győzelmeinek biztosítására“ — mondotta a miniszterelnök.

veteli, hogy a polgárokat engedjék szabadon résztvenni pártjaik gyűlésein.

Az interpellációra Duca belügyminiszter válaszolt. Közli, hogy Carnescu ügyvéd izgató kijelentéseivel kapcsolatban az illetékes igazságszolgáltatási közegek meg fogják vizsgálni az ügyet és ki fogják deríteni az igazságot. Ami az ellenzéki népgyűléseket illeti, azokat a jövőben sem fogja a kormány semmilyen akadályozni, mint ahogy az eddigiek is teljesen szabadon folytak le. Ezzel szemben szükségesnek tartja, hogy a nemzeti parasztpárt jobban ellenőrizze a korteseit.

D. R. Joanitzescu az ilfovi prefektus miatt interpellált, akit azzal vádol, hogy inkorrekt tisztviselőket protezzál vezetőállásokba. Duca belügyminiszter válaszában megígérte, hogy ebben az ügyben is vizsgálatot fog indítani.

A belügyminiszter ezután törvényjavaslatot terjeszt be a besszarábiai Sfatul Tării képviselőinek földosztásáról. (Tudvalevő, hogy ez a testület mondotta ki 1918 tavaszán Besszarábiának Romániához való csatlakozását.) A javaslatmal kapcsolatban Pan Halipa nagy beszédet mondott a besszarábiai helyzetről. Beszédében

éles kritika alá vette a besszarábiai közigazgatás súlyos anomáliáit.

A beszédet állandóan a kormánypart viharos közbeszólásai szakították meg, majd amikor Pan Halipa olyanféle kijelentést tett, hogy a besszarábiai nép jobban volt megelégedve az orosz uralom alatt, olyan botrány tört ki a kamarában, hogy az elnök kénytelen volt az ülést felfüggeszteni. Ujramegnyitást követően Pan Halipa félreértett szavainak félremagyarázása címén szót kért és kijelentette, hogy nem azt mondotta, hogy a mult rezsim jobb volt, hanem azt kívánja, hogy Besszarábiában jobb közigazgatás legyen.

Naponta két ülést tart ezentul a kamara

A kamara mai ülésén sorozatosan követték egymást a zajos jelenetek. Miután Savaanu elnök közölte a képviselőházzal, hogy máol fogva naponként két ülést tart. P. Joanitzescu szólt fel és kérte, hogy sürgős interpellációt terjeszthessen be a lakbérleti törvény ügyében. A szónok rámutatott arra, hogy

a jelenlegi lakbértörvény rövidesen lejár és a kormány még mindig nem döntött arról, hogy felszabadítja-e a lakásokat vagy sem.

Ez az indokolatlan magatartás az egész országot fölösleges izgalomban tartja és

az érdekelték nem tudják, hogy holnap mi lesz velük, ha váratlanul új intézkedéseket fognak életbe léptetni.

Madgearu arra kéri a miniszterelnököt, hogy válaszoljon a költségvetési hiánnyal ügyében belezsített interpellációjára. Ugyancsak

felvilágosítást kér arról az állítólagos összeesküvésről amelyet véleménye szerint a kormány inszenált Prahova megyében.

Kijelenti, hogy a nemzeti parasztpárt vasárnapi gyűlésén semmiféle államellenes cselekedet nem készül és ezért kö-

LECT
lányok
Jenny Jugo

elutelve, hogy egy
együttműködés
laj két ága

ezután az ország
észelt.
Migdalból, ahol
banán-ligetét, ame-
néhány évvel ez-
ültetvény igen ha-
k. A mezőgazdaság
ürelmes és a föld-
nek kell lennie.
zerencsében volt ré-
tázásomat Sir Fre-
oxfordi egyetem
nak társaságában)
zógazdasági kérdé-
kintély. Örömmel
egy

járultságos és
után teljes hatá-
lloplította, hogy
adagi fejlődése
l igér

az ország ipari
amelyet szintén
og. Beszédét es

ag, optimista va-
g. Eric Jisrael
a mi mozgalmunk
bc meg kell köz-
mekbelegességekkel
lenségével, de a
ország, szintén a
Birodalmak puszt-
áltak alá, de Jisz-
el fel fog épülni.
eket Eric Jisrael
lépnek, végered-
ek a gettó verző

zt mondom nek-
ak, erők és bát-
pette és esende-
meink közepette,
roel földjén állva,
állomnak adomá-
akik közül a
ak még egy du-
dnak összegyüle-
zás megindulásá-
és gazdagabbá
országot, remény-
tekintünk a jövő-
u, amit Vigasz-
nem!

legszébb
akaf

Arpád

a
sár
en vevő
és után is
ID
ötött kabá-
Ferdinand
thetők.)

Tessék a kirakatot meglátogatni.

Huzás 1928. márc. 17-én

a „Franco Román” Biztosító sorsolással kapcsolatos életbiztosítási a legelőszobák és **legkomolyabbak.** Minden biztosítás, amely a sorsolás előtt kötetet k, már az első hónapban részt vesz sorsolásban.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Madame Noél kolozsvári előadása

Madame Noél a szépség párisi doktornője ma délután az egyetemi könyvtár dísztermében előadást tartott a kozmetikai sebészet esztétikai és szociális jelentőségéről. Az előadótérmet zsúfolásig töltötte meg a kíváncsiak tömege. Nem mindennapi jelenség, hogy ugyanakkor, amikor a legérdekesebb tudományos előadások kongó terem előtt zajlanak le. Madame Noél előadása alkalomával nemcsak az előadótérben, de az egyetemi könyvtár széles folyosóján is életveszélyes volt a tolongás.

Vajon mi volt az oka a nagy érdeklődésnek?

A felmerült kérdésre a válasz a terem képe volt. Már nem egész fiatal hölgyek heringmódra szorongtak egymás mellett. Madame Noél francia előadását, anélkül, hogy megértenék, fokozott figyelemmel, feszülten hallgatták. Az éltes arcokról egy-egy sokatmondó kép bemutatásakor néma csöndben a fullasztó hőségben madame Noél francia előadása nem a hallgatóság halló-érzékére, hanem a szívekre hatott.

Madame Noél negyven év körüli széke hölgy. Nem csunya. Lehet azonban, hogy valamikor csunya volt és önmagán alkalmazta először művészetét.

Madame Noél bemutatta az arc szépítés, a ráncok eltüntetésének művészetét s azokat a műtetteket, amelyekkel főképpen a nők nemesebb szerveit, a keblet stb. esztétikailag kifogástalanná lehet tenni. Vetített képek segítségével bemutatta a szerveket műtét előtt, majd műtét után, a különbség: valóságos forradalom.

Mosoly ragyogott az aszott arcokon, reménység csillogott a szemekben: Nem lesz több ránc, nem lesz több elhízás; szépek leszünk: Az arcokon boldogság ragyogott.

Madame Noélnek egyébként egy igen tehetséges tanítványa dr. S. Eisler Melita orvosnő a napokban nyitotta meg kozmetikai rendelőjét.

Egy angol repülőgép Amerikába akar szállni az oceanon át. Londonból jelentik: A Daily Express jelentése szerint Chirliffe angol repülőkapitány és Lady Elize Mackay, ha az időjárás kedvezni fog, a Cranwaly repülőtérről ma délután kísérletet tesznek az Atlanti ocean átrepülésére. A repülés előkészítését a legnagyobb titokban végezték. A repülőknél ugyanolyan egyfedélű áll rendelkezésére, mint amilyen Lindbergh és Levine átrepülték az oceanon. A repülő ma elrepülték Baidonelbe, Irország nyugati partjára, ahol az éjszakát töltik és holnap tovább repülnek Uj Fundland felé.

Hatezeröt száz arany márkába került az afgán király villanyszámlája. Berlinből jelentik: A nemrégiben Berlinben járt afgán királyi párnak adott ajándékok és értékek egymillió márkánál többre rúgnak. Az afgán király villanyszámlája egyedül 6500 arany márkára rúg, ami onnan ered, hogy a császári palotát, amelyben a királyi párt elszállásolták, az éjszaka folyamán kivilágították.

A bukaresti egyetemen ismét inzultáltak a zsidó hallgatókat

Az Uj Kelet tudósítójának esti telefonjelentése

A bukaresti egyetem jogi fakultásán ma délelőtt ismét véres verekedések voltak. A verekedés folyamán az antiszemita diákok nyolc zsidó hallgatót véresre vertek. Az Adeverul mai száma kommentálja a hírt és kéri a hatóságok valamint az egyetemi tanács intervencióját a rend helyreállítása érdekében.

A kormány nagy manifesztációkat készít elő Titulescu fogadtatására

Az Uj Kelet tudósítójának esti telefonjelentése

Bucuresti-Bukarest, március 13. A kormány nagy manifesztációkat készít elő Titulescu fogadtatására, aki közelről Romániába érkezik. Biztos forrásból nyert értesülésünk szerint hazatérése után Titulescu Maniuval is fog tárgyalni.

Politikai körökben élénken kommentálják Barbu Stirbey herceg külföldi útját. Egyes verziók szerint a herceg a genfi döntés következtében kétesé vált kölesön érdekében utazott külföldre. Ezzel szemben bukaresti tudósítónk úgy értesült, hogy Barbu Stirbey utazása minis összejűggsben a külföldi kölesön ügyével. A herceg a kormány megbízásából utazik Párisba, Londonba és Berlinbe, hogy egyrészt kipuhatoja, mi volt az oka a nagyhatalmak frontváltásának Romániával szemben, másrészt annak megfigyelésére, hogy a külföldi közvélemény milyen szemmel nézi a liberális kormányzati rendszert.

A kormány sürgős megoldást keres a kultuszjavaslat miatti konfliktusban

Elejtik a javaslat 45. szakaszát

Bucuresti-Bukarest, március 13. A felekezeti küzdelmek kiéleződésének elkerülése végett a kormány sürgős megoldást keres a kultuszjavaslat körüli konfliktusban, annál is inkább, mert az ortodox köröknek a konkordátum elleni éles állásfoglalása úgy látszik a külföldi katolikus köröket kelfemetlenül befoyasolja.

Ma délelőtt Bratians Vintila és Lapedatu kihallgatáson jelentek meg a régenstanácsnál. Az audencia egy óra hosszat tartott. Rögtön azután a miniszterelnök Lapedatu jelenlétében fogadta az ortodox főpapokat kérve, szüntessék be a konkordátum elleni hadjáratot, tekintettel a felmerült külső nehézségekre. Valószínű, hogy a kormány még a mai napon bejelenti a szenátusban a 45-ik szakasz elejtését.

Sulyos orbánc támadta meg Weiszlovitsot

(Oradea-Nagvárad, március 13. Az Uj Kelet tud.) A betegesen fekvő Weiszlovits Emil állapotában kedd reggrel némi javulás állott be. Az éjszakát aránylag lég nyugodtan töltötte és láza 40.1 fokról 38. fokra szállott le. Ennek ellenére kezelőorvosai szükségesnek tartották dr. Steiner professzor leihívását, aki kedd délután Kolozsvárról Nagyváradra érkezett és azonnal a Park-szállodába hajtatott. Félőttől öltig egyedül vizsgálta a beteg Weiszlovitsot, majd öt órakor dr. Konrad és dr. Fischer kezelőorvosokkal konzultált. A konzultáció után Steiner professzor nagyváradi munkatársunknak a következőket mondta: — Weiszlovitsnál, sajnos, orbánc lépett fel. A jobbfulón, a jobb arcon és az orron átterjedő orbánc van, ami általában 39—40 fokos lázzal jár. A szivműködés a most fellépett orbánc miatt némi kívánnivalót hagy maga után. Most egy speciális szivinjekciót adunk, amelyet Bécsben többször sikeresen alkalmaztak. Weiszlovits állapotát nagyon komolyan kell venni, tekintettel hosszas betegségére és az orbánc elterjedésére. Az orbánc fertőző betegség, de a betegnél a test ellenállásának esökkenése is felléphet.

Kijelentette még Steiner professzor, hogy azzal a szándékkal jött Váradra, hogy még a délután folyamán visszaüljön Kolozsvárra, de a beteg Weiszlovits kérésére az éjszakát Váradon tölti és újabb konzultációt tart a kezelőorvosokkal együtt Weiszlovits belegyógyánál.

MAUCRAP
Irtá
SINCLAIR LEWIS
Ára 108 lei
KAPHATÓ
AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYABAN
CLUJ

Tavaszi ruhákat olcsón fest, tisztít CZINK, Cluj

Málnási Mária forrás természetes alkalikus sós gyógyviz.
A legjobb nyálkaoldó szer! Gyomorégést azonnal megszüntet. Kutkezelősség: BRASOV (Brassó). Főlerakat:
Rognár és Szántó Erd. Keresk. R. T. Cluj. Telefon: 3-32 és 72.

Rotschild-kölcsönt kap a MÁV. Budapestről jelentik: Hermann Miksa kereskedelmi miniszter megerősítette, hogy a MÁV. részére a koronavírus 120 millió külföldi kölcsönt vett igénybe. A kölcsön folyósítására a londoni Rothschild céggel indultak meg tárgyalások. A Hitelbank részéről Ullmann György báró Londonban tartózkodik és a hó 20-ika körül Stefanyval, a Rotschild ház vezetőjével Budapestre érkezik a kölcsön perfektválása céljából.

Négy gyújtogatót halálra ítétek Moszkvában. Moszkvából jelentik: A legfelső törvényszék ellenforradalmi gyújtogatás miatt négy vádlottat halálra ítélt. A gyújtogatás által okozott kár meghaladja a másfélmillió arany rubelt.

Négyhavi fegyháza ítétek a nagyváradi Andrány cég sikkasztó inkasszánsát. Nagyváradi tudósítónk jelenti: A nagyváradi törvényszék kedd délelőtt tárgyalta az Andrány cég inkasszánsának, Wolf Agostonnak ügyét, aki céget 300 ezer lejrel károsította meg. A tisztviselő machinációjára egy 15 ezer lejes hiány konstataálásával jöttek rá. Azonban a tisztviselő akkor könyvelési hibáinak minősítette a hiányt és felajánlotta annak megtérítését. A céget nem elgítette ki Wolf fevilágosítása és rovincsolást végzett Wolf részortjában, amelynek eredményeképpen kiderült, hogy a hűtlen inkasszáns 300 ezer lej sikkasztott el. Ekkor Wolf azt az ajánlatot tette, hogy Budapestre mazzik és ott lakó gazdag bátyja révén megtéríti a hiányzó összeget. A cég nem fogadta el Wolf ajánlatát és bünyádi feljelentést tett ellene, amelynek eredményeképpen ma délelőtt a nagyváradi törvényszék 4 hónapi fogházra ítéte a céget megkárosító tisztviselőt.

Tizenhétrendbeli magzatelhajtásért négyévi fegyházat kapott. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Jánosi Zsuzsa szülésznő tizenhétrendbeli magzatelhajtás vádjával állott ma a marosvásárhelyi törvényszék előtt. Nemrégiben ugyanis Kelezean Jánosné munkásszony tiltott műtétből megbetegedett és haldokolva szállították be a kórházba. Halála előtt pár perccel vallotta be az orvosoknak, hogy Jánosi Zsuzsa tiltott műtétet hajtott rajta végre. A rendőrség annakidején azonnal elrendelte a szülésznő letartóztatását. A mai tárgyaláson kiderült, hogy Jánosi Zsuzsa mintegy tizenhét magzatelhajtással segédkezett. A műtétet rozsdás kötőtűvel hajtotta végre. A törvényszék rövid tanácskozás után a bünyös szülésznőt négyévi fogházra ítéte.

Amerika a franciával azonos szövegű döntőbírósi szerződést köt minden állammal. Washingtonból jelentik: Az amerikai kormány elhatározta, hogy minden állammal, a francia döntőbírósi szerződéssel azonos szövegű döntőbírósi szerződést köt. Kellog államtitkár tegnap ányújtotta a német követnek a Franciaországgal kötött szerződéssel azonos szerződéstervezetet, továbbá a Brianddal megkötött szerződéssel egyértelmű békéltető egyezménytervezetet.

A box-világbajnoka nősül. Párisból jelentik: A Chicago Tribune jelentése szerint Tunney, boxvilágbajnok, aki a legutóbbi Dempseyvel történt mérkőzésének tiszteletdíjából villát és farmot vásárolt magának, házasodik. Ebből az alkalomból a lapoknak nyilatkozatot adott és kijelentette, hogy házassága privát ügy. (Kié nem az?)

Könyvelési és üzleti könyvek
különleges vonalzását készíti a
Cartea Românească
könyvgyár — Cluj
pontosan, jól és olcsón

Mit he

Páris, már kezdetét bír lauság jellem keveredve n leken. A nő hálamuak és változatosság hezen váluak vonaltól, for Párisnak elő jesen behodo nak az anayt nak. Az idei los jellegű ge enciák, az o stilgallérok v den hölgyvil vatja csak n igazán kikk sok szülte n kialakult ru már teljes b hogy melyek

Az elmúlt dern művész kitott a tor dem divatm donképen sz a nő testfor ezt követelte női alak a t már kialakul kreatói kezdü lait az „uj szik az elmu ami annak id s amit aktuál

Elsősorban A téli bálókó Wien" táru teljesen a bie szültek. A ta nagyon sok b légies csipke kötött selym zása az övön nagyanyáink

A zsabók, k kó festőnek k bákra emléke hosszúságu s vajtából vett

A divatírán nása a kelet hatások is m gában jelenth pája csillog arannyal, ez háremekben lág szépeit. A fényben is fo ből kikerül a

Kalandos s meg Páris a nyomon talá vat-kreációk rendkívül bö ra vetve, ol nyár szeuác letesen snan neve: „Madr minden kinó Vannak olya egy uja van éro selyem ilyen keppe huzott filcká viselőjük ug hidalgó.

A dróttal stuart-gallér világ dekora gombokat is dern ruhákon hetetlen fels vatművészek mányok alap

Bécsbe hamvai. Bécs Bécsbe érke Jenő, volt m melyet Land moszkvai Kr ben temetne

Mit hoz a tavasz a divatban

Páris, márc. 13. Minden divatszezon kezdetét bizonyos káotikus kialakulatlanság jellemzi. A régi hatások újakkal keveredve nyilatkoznak meg a modelleken. A nők általában konzervatív, hagyományos és bármennyire is szeretik a változatosságot a divatban, mégis nehezen válnak meg egy-egy megszokott vonalról, formáról. Csak lassan sikerül Párisnak elérni, hogy női alattvalói teljesen behódoljanak és bucsut mondjanak az anyira kedvelt galléros ruháknak. Az idei tavaszi divatban az angol jellegű gallérok már csak reminiscenciák, az excentrikus nyakvágások s stílgallérok végre meghódították a modern hölgyvilágot. Az 1928. tavaszi divatja csak most, március elején, kezd igazán kikristályosodni, a próbálgatók szűke modellek helyébe a végleg kialakult ruhatispusok lépnek s most már teljes biztonsággal elmondhatjuk, hogy melyek az uralkodó divatvonalak.

Az elmúlt években a divat, a modern művészetektől befolyásoltan, szakított a történelmi mintákkal s egy modern divatművészetet teremtett. Tulajdonképpen szükség is volt erre, mert a női testformák forradalmi változása ezt követelte. Most, hogy az anyonali női alak a tulzásoktól megszabadulva, már kialakultán áll előttünk, a divat kreatív kezd a történelmi ruhák vonalait az „új nőkhöz” alkalmazni. Kiveszik az elmúlt korok divatjából azt, ami annak idején a legkedveltebb volt s amit aktuálisá lehet modernizálni.

Elsősorban a biedermeiernek kezdtek. A régi bálókön már valóságos kis „Alt-Wien” tárukt a szemünk elé, a stílruhák teljesen a biedermeier jegyében készülték. A tavaszi és nyári divatban is nagyon sok biedermeierhatás van. A légies csipkésűk, a nyak körül megkötött selyemkendők, csokrok alkalmazása az övön, nyakon és vállon, mind nagyanyáink ruháiról esett dtszek.

A szabók, fodrok gazdagsága a rokokó festőinek női portréin látható ruhákra emlékeztetnek. Az egyetlen hosszúsági szoknyát is a régi kor divatjából vették elő.

A divatirányzat másik jellegzetes vonása a keletiesség. Az első orientális hatások is már az estévi ruhák anyagában jelentkeztek. A távol kelet pompája csillogott a báltemekben. Az arannyal, ezüsttel átszőtt szövetek a báltemekben már régen díszítették a világot szépeit. Az idén nyáron már a napfényben is fog csillogni és a báltemekből kikerül az uccára is.

Kalands szabású kepp-divatot hoz meg Páris a világot. Nyáron is könnyen találkozni fogunk az új divat-kréciókkal. Rövid, derékigérő, rendkívül bő gallérok merészen félvállra veve, oldalt csipkésűvel: ez a nyár szeváziós kabátujdonsága. Tökéletesen spanyol hatás alatt született. A neve: „Madrid”. A spanyol fantázia minden kinövése látható lesz rajta. Vannak olyan modellek is, melyeknek egy uja van. Némelyek hátul földig érő selyemrojtban végződnek. Az ilyen keppekhez mélyen a homlokba húzott fűlkalapokat hordanak, miáltal viselőjük úgy néz ki, mint egy spanyol hidalgó.

A dróttal megmerevített, felálló stuart-gallér is visszahozta egy elmúlt világ dekoratív divatját. A nagy fénygombokat is évek óta nem láttuk a modern ruhákon. Ezer apróság, amiket lehetetlen felsorolni, igazolja, hogy a divatművészek tudatosan, alapos tanulmányok alapján teremtik a divatot.

Bécsbe érkeztek Landler Jenő hamvai. Bécsből jelentik: Vasárnap Bécsbe érkeztek a Rivieráról Landler Jenő, volt magyar népbiztos hamvai, melyet Landler kívánsága szerint a moszkvai Kreml mellett, Lenin közelében temetnek el.

Balthazár püspök a magyar felsőházban élesen támadta a numerusz klauzusz

„A magyar Pantheonban eddig szépen megfértek egymás mellett zsidó és nem zsidó

(Budapest, március 13. Az Uj Kelet tud.) A magyar felsőház mai ülésén Wlassits Gyula elnök Horthy kormányzó nyolceves működéséről emlékezett meg, majd bejelentette, hogy a napirend szerint a képviselőház által már elfogadott numerusz klauzusz módosító törvényjavaslat tárgyalása következik.

A javaslatához elsőnek Balthazár debreceni református püspök szólott hozzá, akinek szavait feszült figyelemmel hallgatták s aki emelkedett, a klasszikus liberális szellemétől áthatott beszédben foglalt állást a numerusz klauzusz módosító javaslatára, illetőleg maga a törvény ellen.

Balthazár püspök beszédében a következőket mondta:

— A szabadság csak akkor áldás, ha az okosság és a kegyelem cényeinek van alárendelve. Vannak általános igazságok

és szokások, melyeknek fékjét a szabadság kerekéről levonni sohasem szabad. Ilyen kötelek az en számomra a magyar nemzethez való tartozás és az a fogadalom, amely fölött a nemzeti genius szuverenitása örökös.

— A magyar geniusz színaranyá tudott változtatni kohójában minden fajtát, még a legkülönbözőbbeket is.

A magyar Pantheonban eddig szépen megfértek egymás mellett zsidó és nem zsidó, magyar és nem magyar. A faji megkülönböztetés nem szolgálhat a jogszerecs megtagadásának alapjául.

Epen így nem fogadhatom el a vallási megkülönböztetést sem. minek egyenes következménye, hogy a numerusz klauzusz törvényét sem előbbi szigorú, se jelenlegi enyhébb formájában nem akceptálhatom.

— A numerusz klauzusz a kulturális intézményes denunciaciót jelenti és így nem való a törvényterába, legkevésbé a magyar törvényterába.

Balthazár hatalmas tapssal fogadott beszéde után Mátray Rudolf ciszterciatanár emelkedik szólásra s rövid hozzászólás után az egyetemek tuizsufoltására való hivatkozással elfogadja a javaslatot.

Budapest, március 13. Ma reggel Apponyi Albert megjelent a magyar képviselőházban és a rá várakozók előtt tréfásan kijelentette, ideje, hogy felszólaljon a képviselőházban, mert lassan egészen elfelejt magyarul, annyit kellett franciául beszélnie. Az optánsperre vonatkozólag kijelentette, örülni kell az igazság érvényesülésének, de azt, hogy a reális eredmények mikor következnek be, még nem lehet tudni.

Teleky Pál Magyarországot elzsidósodásától fél

Budapest, március 13. Teleky Pál gróf a felsőházban minden szavával igyekezett Balthazár püspök emelkedett szavait ellensúlyozni. Arra kérte a felsőházat, fontolja meg az ifjuságnak hozzá intézett kérvényét, mivel az ifjuságnak komoly véleménye van és lehet. Nem a numerusz klauzusz tartja zgalomban az ifjuságot, hanem az, hogy az életben sokkal élesebb numerusz klauzusz talál magával szemben. A numerusz klauzusz szurrogátum arra, hogy az elhibázott idők után, mikor nagyon liberálisak voltunk, visszatérjünk a helyesebb gondolkodásra. Tudni kell, hogy a keresztény társadalom hűjával van annak az összetartásnak, mellyel a zsidóság rendelkezik. A keresztény ifjuság hátrányos állapota tehát az életben folytatódik.

Ezután a gazdasági élet adataival illusztrálja a helyzetet, kimutatva, hogy

a zsidóság túlnagy tért foglal el a magyar iparban és kereskedelemben.

— Mondjuk ki nyíltan — fejezi be beszédét Teleky Pál — itt faji harcról van szó. Hogy a zsidóság faj, nem diffamálo megállapítás, mert ha azt mondjuk, hogy nem akarjuk Magyarországot elzsidósodását, ebben épügy nincs semmi diffamálo, mintahogy nem akarjuk, hogy elnémelesedjék. A faji probléma nem kizárólag a vér kérdése hanem a hosszas együttélésben kifejlődött testi, lelki megkülönböztető tulajdonságok kifejlődése. A magyarság a zsidóság aszimilálására képtelen, ezért van szükség a numerusz klauzuszra. A liberális must gyakorolni kell, de a nemzet vitális kérdéseiben el is kell térni olykor tőle. Békét kell teremtenünk az ország népsége között, de nem konvencionális

hazugságok hangoztatásával. Mivel a javaslat nem oldja meg a kérdést, nem fogadja azt el.

Teleky után Berzeviczy emelkedik szólásra és kijelenti, hogy a numerusz klauzusz törvényét meg kell változtatni, ezt azonban a módosító javaslat nem oldja meg egyik félre nézve sem. Száz ok van arra, hogy a numerusz klauzusz megváltoztassu és csak a százegegyedik a külföldi beavatkozás ténye, amely merőben jogtalan. A javaslatot mégis elfogadja, mert a régi törvény életbenmaradása még rosszabb volna.

Szilgyi Kálmán egyetemi rektor kijelenti, hogy a tanszabadság hive, de rendkívüli időben ezt is korlátozni lehet. A zsidóság visszaszorítása a magyar közeposztály megmentésének érdekében történik. A javaslatot nem fogadja el.

A kolozsvári elmeógyógyintézet beszámíthatóoak találta Jakab Edithet

Az orvosok megállapítása szerint a Kálvin-utcai dráma hősnője anyai örömlöknek néz elébe

(Cluj-Kolozsvár, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt lapunk hasábjain részletesen beszámoltunk arról a szerelmi tragédiáról, amely Jakab Edith nagyszobeni urilány és hűtlen vőlegénye, Győri Lajos között lejátszódott.

Jakab Edith, aki többnapos vallatás után megtörve és összeroncsolt idegekkel került a kolozsvári törvényszék vádta-nácsa elé, amely további fogvatartása ügyében volt hivatva dönteni, töredelmesen mondotta el részleteiben is meg-rázó tragédiáját. A szerencsétlen leány bevallotta, hogy nem akarta megölni hűtlen vőlegényét, csupán megvakítani és megnyomorítani, hogy más leány többé soha se nézzen rá és így kénytelen legyen örökre velem maradni. A vádta-nács tagjai úgy találták, hogy Jakab Edith őszinte vallomást tett, de amellet arra az álláspontra helyezkedtek, hogy nem teljesen beszámítható, nem teljesen tisztá-elméjű, tehát Győri Lajos elleni gyilkos-sági kísérletét sem követhette el olyan beszámítható állapotban, hogy cselekedetéért felelősségre lehessen vonni.

Jakab Edithet a vádta-nács határozata értelmében beutalták az elmeógyógyinté-zethe, ahol azonban az orvosok úgy talál-

ták, hogy cselekedeteiben beszámítható és ezekért felelősségre vonható. Az orvosi vizsgálat megejtése után visszaszállították az ügyészség börtönébe. A szá-nalmas állapotban levő fiatal leány még az ügyészek rábeszélésére sem akart ügyvédet fogadni, aki ügyeit intézze. Re-zignáltan mondotta a vele beszélő ügyész-nek, hogy nem bízik senkiben, csupán az igazságban, az igazság pedig mellette van.

— Nem ítélnék el, — mondotta — mert én nem csak magamért állottam bosszul, hanem az összes hűllenül kijátszott nőkért.

Az Uj Kelet megírta azt is, hogy Jakab Edith szülei sem volt a legjobb viszonyban, amiért szigorú tilalmuk ellenére utána szökött a vele nem egy val-

lása Győri Lajosnak.

A börtönbe került leánynak az elmúlt vasárnap érkezett meg édesapja Nagyszobenzől. Az apa és leánya találkozásá drámai körülmények között játszódott le. Az apa könnyezve ölelte keblére zokogó leányát s a börtön komor folyosóján meg a börtönőröknek is könny gyült a szemükbe.

Midőn a börtönőr felszólította az apát, hogy bucsúzzon el a leányától és távozzék, mert a szabályok által előírt látogatási idő lejárt. Jakab Edith átölelte édesapját és sikoltozva kiáltotta, hogy ne hagyja el, mert a börtön cellája megfojtja és egyedül nem bírja ki a nyomtaszó légtört. Egy börtönőr félíg álltan vitte vissza cellájába a foglyot. Édesapja még aznap este felkereste Xantopol ügyvédet, akit megbízott leánya képviselővel.

Xantopol ügyvéd közbenjárására Jakab Edithet orvosi vizsgálatnak vetették alá és megállapították, hogy boldog állapotának már ötödik hónapjában van.

Munkatársunk beszélgetést folytatott a védőügyvéddel, aki kijelentette, hogy Jakab Edith cselekedete, boldog állapo-

Corso filmszínház

A Nobel-díjjal koszorúzott Jeruzsálem Főszereplő Lagerlöf regénye filmen: Conrad Veidt
Mindennap d. u. 3-5-ig közkívánatra a legszenzációsabb kulturfilmek. Hétfőtől kezdve Rák tenger csodái az Oceán mély-zatós világa. Hétfőtől kezdve Rák tenger csodái az Oceán mély-zatós világa. Hétfőtől kezdve Rák tenger csodái az Oceán mély-zatós világa.
— Jön a selyem harisnya Pompás amerikai vígjátéka vigjáték Laura de Pinta a Cár táncosnője a főszereplő

tára való tekintettel, nemcsak a szerelmi szenvedély szempontjából, de pathológiailag is megindokolható, ugy emberi, mint jogi szempontokból. A védőügyvéd véleménye az, hogy Jakab Edith cselekedetének óriási társadalmi jelentősége van amennyiben figyelmeztetésül szolgál mindazon fiatal embereknek, akik úgy képzelik, hogy büntetlenül élhetnek vissza polgári leányok hiszékenységgel. Xantopol ügyvéd szerint sem Amerikában, sem Franciaországban nem itélnék el Jakab Edithet, sőt ellenkezőleg a hűlen völégényt. Győri Lajost helyezték vád alá. Xantopol ügyvéd ezután annak

a véleményének adott kifejezést, hogy az elmeorvosi vizsgálatát nem tartja teljesen megbízhatónak és ezért kérte, hogy a törvényszék két szakértőt nevezzen meg Jakab Edith elmebeli állapotának újbóli megvizsgálása céljából. Egyébként kérését nyújtott be az ügyészséghez, hogy védelmét már csupán egészségi állapotánál fogva is helyezze szabadlábra a végleges ítélethezatalig. Győri Lajos, a merénylet áldozata, akit Jakab Edith revolverének golyói fején és arcán sebesítettek meg a klinika sebészeti osztályán fekszik, de ebben a pülálanthban már minden veszélyen túl van.

Nagyarányu összeesküvést fedeztek föl Oroszországban

(Berlin, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német fővárosba Moszkvából érkező hírek szerint, Oroszországban nagyarányu összeesküvést fedeztek föl. Az összeesküvést ellenforradalmárokat szították a szovjeturalom gazdasági alapjainak megdöntésére. Arról van szó, hogy az ukránjai Donez-medencében lévő hatalmas szénbányaterületek meg akarták semmisíteni. Hétről-hétre robbanások és tüzek fordultak elő, gépeket tettek tönkre, szabotálták a munkát, sztrájkokat rendeztek és ilyen módon lassan tönkretették a hatalmas bányász- és ipari üzemeteket. A szovjetkormány nyomozni kezdett és rájött, hogy ez a dezorganizálási munka nem véletlen, hanem a külföldön élő ellenforradalmi szervezetekbe tömörült elemek rendszeres munkája. Elsősorban a köszénbányák egykori tulajdonosai, a külföldön élő részvényesek dolgoztak azon, hogy tönkretessék ezeket az üzemeteket. Technikusok, szakemberek, mérnökök, bányamesterrek és alkalmazottak egykori igazgatóiktól rendszeres fizetést húztak tisztára azért, hogy szabotálják a munkát. Évek

óta tartott a bányáknak ez a rendszeres tönkretétele. Hivatalos megállapítást nyert, hogy mindenütt, ahol a külföldi ellenforradalmi emberek kaptak alkalmat, a termelés katasztrófális módon leállították. Akik résztvettek ebben a romboló munkában, igyekeztek minden eszközzel a bányákban dolgozó munkásság helyzetét tühérelenné tenni, úgyhogy valósággal kiprovokálták belőlük a sztrájkokat. A nyomozó hatóságok az ügyet már áttették az államügyészséghez, aki a letartóztatásokat is elrendelte. A letartóztatottak között van a berlini Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaft egyik főmérnöke, aki négy hétre jött a bányavidékre, hogy a megrendelt turbinák felszerelését ellenőrizze. Ezenkívül letartóztatottak ugyanennek a részvénytársaságnak két mérnökét és egy szerelőjét. A zesseni Kopper cég néhány tisztviselője szintén a letartóztatottak között van. A moszkvai német követ a letartóztatások ügyében megtette a megfelelő lépéseket.

Az egykori orosz pogromokért kell szenvedniök a mai határ-átlépőknek

(Cluj-Kolozsvár, márc. 13. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári hadbírószágon véget értek már a nagy szenzációk s most csak apró emberek, egészen hétköznapi figurák fordulnak egy-egy tárgyalás alatt a hadbírák érdeklődő szempillantásaiban. Az újságíró már megszokta a hevesiramu, nagyfeszültségű pörök levegőjét ebben a rideg, fehér falu szobában. De a diákok már elviharoztak, a legutóbbi választások „kommunista” képviselőjelöltjei és bizalmi férfiai jórészt már börtönben ülnek, az amnesztia pedig felmentést adott az összes érdekes esetek vádlottainak, amelyek az ugynevezett országos érdeklődés középpontjában állnak. Ma már csak határ-átlépési és dezertálási pörök játszódnak le a hadbírószági tárgyalóteremben, azonban a pörök súlyával arányosan nem enyhült sem a falak barátságatlan ridegsége, sem a királyi ügyész szigorú jogi illásfoglalása.

Ma, délelőtt vagy kilenc különböző nemzetiségű és különböző ruházatu egyén határátlépési pöre folyt, amikor beléptünk a terembe. A vádlottak rendelkezésre egy fakeritással elhalárolt része áll a szobának. Ezen a helyen kerülnek egymás mellé a különböző bűnök és kihágások vétkesei. Ezúttal főleg zsidók húzódnak össze a vádlottak ketre-ében. A védőügyvéd éppen azt fejtegeti, milyen korszerűtlen a román határátlépési törvény.

(A román utlevéltörvény és az orosz pogromok)

— Ez a törvény, tisztelt hadbírószágon — mondta az ügyvéd — 1906-ban kelt egészen speciális körülmények között. Egy évvel azelőtt forradalom volt Oroszországban. A forradalom után a pogromok napról-napra követték egymást. A zsidók menekültek Ukrajnából, Orosz-

lengyelországból és elárastották Moldova északi részét. Ekkor hozta a régi királyság parlamentje ezt a törvényt a zsidó beözönlés ellen. A törvényhozó intenciója az volt, hogy megakadályozza az idegen elemek beözönlését, akiknek nem volt tőkájük ahoz, hogy letelepedjenek. Ezzel azt kívánta bizonyítani a védőügyvéd, hogy ez a törvény azóta elavult, most már nem lehet zsidó beözönléstől tartani, a jelenlegi vádlottak pedig mind román állampolgárok, akik ellen nem alkalmazható a mondott intencióval megalkotott törvény, amely ama zsidók ellen 3 hótól 1 évig terjedő büntetést irányzott elő . . .

(Néhány határátlépési eset)

Mégsem egészen mindennapiak ezek az esetek, érdemes róluk egy-egy pillanatfelvételt készíteni a dolgok iránt érdeklődő újságírók ember számára. Nem mindennapi például Schlésinger Manó kolozsvári zsidó munkás esete, aki jónéhány határátlépéssel terheltlen áll a bírák előtt. Mikor megkérdem, jelenlévő sógornője felel helyette.

— A Manó 18 évig Párisban élt, mert a szülei odaküldték 8 éves korában. Tavaly aztán nem kapott munkát Párisban és elment Budapestre. Itt dolgozott néhány hétig, de aztán megtudták, hogy idegen és átelték a román határon, mert idevaló állampolgár. Nem volt utlevelé, mert Párisból utlevél nélkül utazott Budapestre . . .

Schlésinger Manót fentírt kihágásáért három hónapi fogdára ítélték.

Néhányan a vádlottak közül nem nyilatkoznak, mert nem akarnak az újságbá kerülni. Megszólal egy hang.

— Engem kirhat az ur, mert én nem vagyok idevalósi.

— Hát honnan jött ide?

— Csehszlovákiából. Vonaton.

— Vonaton jött utlevél nélkül?
— Elaludtam kérem. Ungvárról mentem Husztra és csak Hosszamezőn ébredtem fel. Itt aztán elfogtak, mert azt hitték, hogy szököm. Elvittek Szigetre, onnan idehoztak idestova egy hónapja ülök már . . .
— Ki védi a tárgyaláson?
— Engem bizony csak az Isten. Nincs pénzem nekem ügyvédre . . .
Ezt a fiatal gyereket (18 éves) Zága Jánosnak hívják és két havi elzárásra ítélték.
(Egy kolozsvári zsidófiu halandjai)

B. J. szabólegény nem kapott munkát Kolozsváron, ahol csöppet sem enyhébb a munkanélküliség, mint Erdély többi városaiban. B. J.-nek önmagán kívül még kilenc szájról kellett gondoskodnia, mert apja koldusszegény ember, szolgál valamelyik kolozsvári házban. Miután nem volt mit keresnie a kolozsvári pia-

con, elhatározta, hogy kimegy Debrecenbe, ahol ismerősei vannak és el tud talán helyezkedni. Hazulról összesen ezer lejjel indult el, amit összeszedett a rekonsztrúciójánál és jótékony kolozsvári zsidóknál.

Az apja meséli el a következőket:
— Azt mondja a fiu, hogy a határon találkozott egy magyar paraszttal, aki megígérte, hogy hélszáz lejért átviszi a határon. A számrá gyerek odaadta neki a pénzt és így jutott át Magyarországra. De Debrecenben lefogták és elkerült Pestre, Pestről aztán hazaszállították. Egy hónapja ül már a börtönben . . .
— Hát miért nem váltottak utlevélet a gyerekek?
— Az öreg zsidó legyintett a kezével.
— Szerkesztő ur nem tudja, hogy mennyibe kerül egy utlevél? . . .
B. J. két havi elzárást kapott. (—lay)

Az állampolgársági listák elkészítésekor külföldön tartózkodott személyek bármikor kérhetik a listára való felvételüket

(Cluj-Kolozsvár, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új állampolgársági törvény, amelyről az Uj Kelet az utóbbi időben többször megemlékezett, még mindig nem jutott a megvalósulás stádiumába, sőt bizonyos forrásokból nyert értesülésünk szerint a törvényjavaslat az ezévi ülészakban nem is kerül a parlament elé. Más verzők szerint bizonyos körökben szabotálják a törvényjavaslat előterjesztését és csupán politikai eszközöknek használják fel azt. Ezzel szemben a régi törvény módosítása mind égetőbbé válik. Naponta érkeznek szerkesztőségünkbe panaszok az állampolgársági ügyek téves elintézése miatt.

Egy nem mindennapi és mégis tipikus eset agadunk ki a számos panasz közül, hogy ezzel is rámutassunk a törvény helytelen alkalmazására.

1924 februárjában Z. E. kolozsvári fiatalember, akinek szülei, sőt nagyszülei is Erdélyben születtek, akiknek erdélyi illetékessége van. Utlevélet kapott a kolozsvári rendőrprefekturától arra, hogy külföldi tanulmányutrá menjen. Z. E. Párisba utazott, ahol beiratkozott az egyetemre s a román követségnél szabályszerűen láttamoztatta utlevelét.

Mint ismeretes Romániában 1924 augusztusában elkészültek az állampolgársági listák. Z. E. szülei kérték kiskorú gyermeküknek is felvételét a listába, azonban az illetékes hatóságok ezt visszautasították azzal, hogy Z. E.-nek külön kell kérnie az állampolgársági listára való felvételét a román követség által igazolva, hogy mint külföldön tartózkodó román állampolgár van nyilván tartva.

Z. E. benyújtotta szabályosan felszerelt kérvényét a polgármesteri hivatalhoz. A polgármesteri hivatal kedvezően javasolta az állampolgársági listájára való felvételét és ugyanezt tették a többi fórumok is az itélőtábláig. A kolozsvári itélőtábla állampolgársági bizottsága kedvezően döntött Z. E. ügyében és kérte a belügyminisztérium kolozsvári kirendeltségét, hogy mint utolsó fórum hagyja jóvá döntését.

Z. E. 1926 augusztusában visszajött Párisból, hogy itthon eleget tegyen állampolgári kötelezettségének és bevonuljon katonának. Az önkéntes iskolába utalták, ahol első vizsgájára meg kellett szereznie az állampolgársági igazolványt. Z. E. többszöri sürgetésére megtudhatta, hogy a belügyminisztérium kolozsvári kirendeltsége kedvezőtlenül intézte el ügyét, megfelebbezve a tábla kedvező döntését. A minisztérium egy egészen téves indokolással felebbezett s midőn Z. E. személyesen interveniált a minisztérium kirendeltségénél, ott a felebbezést visszavonlák, kérve az itélőtáblát, hogy kedvező döntését tartsa fenn. Amidőn Z. E. az egyik tisztviselőt megkérdte, hogy tulajdonképpen ezek a felebbezések milyen formában történnek, a tisztviselő tréfásan azt felelte, hogy ez bizony sémászerűen történik és legtöbbször a kérvényező idegenhangzásu neve

dönti el a kérvény sorsát.
Z. E. abban a tudatában, hogy az állampolgársági bizottság ügye felebbezésének visszavonása alapján elrendeli állampolgársági bizonyítványának kiadását, egy ideiglenes állampolgársági bizonyítvánnyal nyugodtan ment a tisztiskolába vizsgálni, ahol azonban rosszközléssel nézték hiányos iratait és szerencsétlenségére el is buktatták. Büntetés képen pont hat hónappal többet szolgált ezrednél. Közben minden követ megmozdított, hogy állampolgársági bizonyítványát kézhez kapja. Megtudta, hogy az itélőtábla annak ellenére, hogy a belügyminisztérium kirendeltsége visszavonta a felebbezést, iratait leküldötte Bukareszébe, a királyi kúriához. Közvetlenül a második vizsga előtt újra érdeklődött a kolozsvári itélőtábla állampolgársági hivatalnál ügye iránt, ahol megdöbbenve arról értesült, hogy a Kuria nem vette figyelembe a felebbezés visszavonását és törölte az állampolgársági listájáról. Z. E. most már nem volt állampolgár, de katona volt és el kellett mennie a második vizsgára is a tisztiskolába. A tisztiskolában most már nem is engedték vizsga elé állani, arra való tekintettel, hogy aktái hiányosak.

Szegény Z. E. itt született, itt tanult, itt dolgozott, itt volt katona, de még sem volt állampolgár, csupán azért, mert amedőn az állampolgársági listát összeállították, szabályos utlevellel Párisban tartózkodott, ahová ismereteinek kibővítésére utazott.

Z. E. panaszának meghallgatása után munkatársunk felkereste a kolozsvári itélőtábla állampolgársági bizottságának elnökét, dr. Micsa Pompejt, az itélőtábla elnökét, aki munkatársunknak a következő kijelentést tette:
— Z. E. valóban kétségbeesztő helyzetben lehet. De százan és százan vannak ugyanebben a helyzetben. Számára azonban mégis van egy lehetőség arra, hogy ne csupán a naturalizálását kérje, melynek alapján tíz év múlva román állampolgár lehet, hanem az állampolgársági törvény 67. paragrafusának második bekezdése és 63. paragrafusának alapján nyújtson be kérvényt a polgármesteri hivatalhoz állampolgársága elnyerése érdekében, rámutatva arra, hogy a törvény ezen paragrafusai előírják, miszerint az állampolgársági listák összeírása alkalmazással távollevő és külföldön tartózkodó egyének bármikor kérhetik az állampolgárságot, ha igazolják, hogy 1924 június elsejétől szeptember elsejéig önkéntesen kívül nem tartózkodtak illetékes helyükön. A polgármesteri hivatal a belügyminisztériumtól kér autorizációt a kérvény kedvező elintézésére és ha ez nem sikerülne, ugy a kérvényezőnek joga van 20 napon belül a törvényszékhez felebbezni.

Z. E.-nek tehát minden reménye meg van arra, hogy rövid időn belül újra állampolgár lehessen. Az hogy katona volt, és a többi mellékkörülmények a törvény szempontjából nem játszanak szerepet.

Szerda, 19
— Eljegyzés Szászrégen és viselő Csikszden külön ér Weintraub Adolf fakeres eljegyezte St. Barisszia risó — Nemzeti ták meg egy béke-előadásá teni polgári ké fesszor, a N előadást tartó sa közben diákok hatolt mázni kezdte az egyik diák a diákok szék őrség nyomul örök a diákok A rendőrök j kokat és lus tattak. Ezután godian folytá — Nyugato deg. Párisból van. kos a hideg, 40 centiméterű hóviharoknak van.

— Hirdetme hitközség titk szerdától kez 12-ig és délut megrendelt p átvehető. — Betörőb vásárhelyen. tónk jelent: utóbbi napok Alig három n kereskedőtől nemmit és ék Tegnap ismét Betörök jártá 18 ezer lej ké tek el, ugyan a református tak, ahonnan magukkal. A mozást vezet meg van arra kerül a bető

B
li
Kiváló Szilva Bog

— Eljegyzés. Rosenfeld Rózsika Szászrégen és Fischmann Lajos fatiszttel Csíkszentkirály jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Weintraub Blankát, Weintraub Adolf ikerkeskedő leányát Tg.-Mures eljegyezte Steiner Imre, a szászrégeni Barissza risonja.

— Nemzeti szocialista diákok zavarták meg egy francia professzor világbéke előadását. Közből jelentik: Az itteni polgári körben, Quixid francia professzor, a Nobel-díj nyertese, tegnap előadást tartott a világbékeről. Előadása közben német nemzeti szocialista diákok hatoltak be a terembe és lármázní kezdtek. A jelenlévő rendőrséget az egyik diákot ki akarta vezetni, mire a diákok székekkel elverték. Erre rendőrség nyomult be a terembe és a rendőrök a diákok között verekedés támadt. A rendőrök jól megkardlapozták a diákokat és huszonötöt közülök letartóztattak. Ezután a francia professzor nyugodtan folytathatta előadását.

— Nyugaton emelkedőben van a hideg. Párisból jelentik: A hideg emelkedőben van. Saint Etienneben 11 fokos a hideg, Boulogneban és Calaisban 40 centiméteres hó esett. — Az angliai hóviharaknak eddig kilenc áldozata van.

— Hirdetmény. A cluji kongresszusi hitközség titkári hivatala közli, hogy szerdától kezdve naponta délelőtt 9—12-ig és délután 3 és 6 óra között a megrendelt pászka azirodahelyiségénél átvehető.

— Betörőbanda garázdálkodik Marosvásárhelyen. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Marosvásárhelyen az utóbbi napokban több betörés történt. Alig három nappal ezelőtt Müller Artur kereskedőtől 120 ezer lej értékű ruhaneműt és ékszert vittek el a betörők. Tegnap ismét két betörést fedeztek fel. Betörők jártak a gőzfürdőben, ahonnan 18 ezer lej készpénzt és ruhaneműt vittek el, ugyancsak az éjszaka folyamán a református leányiskolába is ellátogattak, ahonnan 5000 lej készpénzt vittek magukkal. A rendőrség széleskörű nyomozást vezetett be és minden remény meg van arra, hogy rövid időn belül sikerül a betörőket kézrekeríteni.

Harmencötmillió moratórium és huszmillió csőd Bukarestben. A gazdasági válság, amely eddig tuynomórészben a még mostohábbul kezelt csatolt területeken szedte áldozatait, újabban a régi királyság hatalmas cégeit is megrendítette. Ismeretes például, hogy nemrég a bukaresti Apostol Ciongadrogéria jelentett fizetésképtelenséget. A szolid és abszolút bonitásnak ismert cég aktívái 35 millió 600 ezer lej tesznek ki és 2 millió 900 ezer tejjel haladják meg a passzívákat. Március 10-ikén a cég a hitelezők hozzájárulásával hahónapi moratóriumot kapott. Hasonlóképpen megkapta a moratóriumot a Cionga-cég testvérvállalata, a Fratii Cionga is, amelynek aktívái 12 millió 510 ezer lej tesznek ki és 4 millió 216 ezer tejjel haladják meg a passzívák összegét. Ujabbán a Frascattifilmszínház csődjé kelteti nagy feltűnést, amely nemrég hahónapi moratóriumot kapott. A moratórium ideje alatt azonban kiderült, hogy a vállalat könyveit meghamisították s az aktívák nem fedezik a több mint 20 millió pasz szívákat. A vállalat ellen elrendelték a csődöt.

— Barissza-bál Brassóban. Szombaton este kitűnően sikerült purimi álarcosbált rendezett a brassói Barissza az Iperegylet összes termeiben. A nagyszámu és válogatott közönség a legjobb hangulatban mulatta át az éjszaka kát. A bál kitűnő erkölcsi és anyagi sikerrel zárult, amely elsősorban Guth Gyula rós-rison érdeme.

— Országos vásár. Jibou községben a tavaszi országos vásár f. hó 27-én és 28-án lesz megtartva.

— 61 millió lejtben állapították meg az erdélyi városok budapesti és bécsi tartozásait. Nagyváradról jelentik: Az a román pénzügyminisztériumi bizottság amelyet a romániai vármegyék és városok külföldi tartozásainak letérlegelésére delegált a minisztérium, ma haza érkezett Budapestről. A bizottság tagjai Boiu Anastas szenátor, székényi bankigazgató, dr. Pordea kolozsvári képviselő, Modolea Péter, Constantinescu Valér helyi inspektor, dr. Hodor Victor közigazgatási vezérfelügyelő és Michis László, Biharvármegye főszámvéveje voltak. Ez a delegáció február 2-ikétől Budapesten tárgyal, február 17-ikétől 26-ig pedig Bécsben. A tárgyalások eredményeképpen a bankok nagyobb kedvezményeket adtak. Elengedték az annuitásokat, a késedelmi kamatot, valamint a büntetéspénzt is. A végső tartozás az összes kedvezmények figyelembevételével 122 millió korona, vagyis 61 millió lej. Az összes tartozásokat április elsejéig Románia fizeti ki a budapesti pénzintézeteknek, az érdekelte városok és községek pedig az államnak fognak tartozni. Bécsben, a Wiener Bankvereinál és az Allgemeine Oesterreichische Bodenkreditanstalttal egyezett meg a delegáció. A többi pénzintézetekkel nem, mert azok részben felszámoltak, részben pedig fuzionáltak.

MEGÉRKEZTEK!
SZABÓ JENŐ
divatárúházába - CLUJ
A legújabb női tavaszi divat kabátszővetek
Ruha casha, sima és mintás . . . Lei 390.—
Férfi tavaszi öltöny és felöltő szövetek dus választékban.
Kérem kirakataim megtekintését
TELEFON 4-79. TELEFON 4-79.

— A nagybányai zsidó nőegylet műsoros purimestéje. Kedves, hangulatos purimestéjét rendezett március 6-án este a nagybányai zsidó nőegylet az István-szálloda éttermében. A zsufolásig megtelt teremben 11 órakor kezdődött a műsor, melynek első számaként Vértés Magda, mély átérzéssel adta elő Székely Béla: Purimi prólogját. Utána Békeffy: Az ötödik bé osztály című szinpadí tréfája következett, amelyben a szerepeket Mayer Ilus, Hirsch Elza, Borgida Pál, Blau Lily, Pickel Hajnal, Frank Aranka, Berliner Lily, Kaufmann Blanka és Fried Rózi kiünően játszották. A darabot Vértés Ilus nagy hozzáértéssel rendezte. Ezt követte Katz Lulu és Goldstein Oly nagyszerű táncra, melyet a közönség megrímeteltetett. A műsor befejező számaként Borgida Pál egy Csernichovszky-versest adott elő hatalmas sikerrel. A műsort Sichermann Sándor konferálta. Az estély jövedelme részint a helybeli szegények, részint a KKL javára lett fordítva. A zestyély sikeréért Taub Bertalané elnöknő, Herskovits Gizit, Sipos Pirit és Rezső Olgaé illeti elismerés.

— Sulyos vasúti katasztrófia Spanyolországban. Párisból jelentik: A madrid—valenciai vonalon sulyos vasúti katasztrófia történt, amelynek száznyolcvanöt sulyos sebesült áldozata van.

— Két olajban fürdő munkás szerencsétlensége. Pozsonyból jelentik: Különös baleset történt tegnap a pozsonyi Apolló kóolajgyárban. Egy Biskupics Béla nevű, 26 éves csekélysi munkás azzal volt elfoglalva, hogy egy óriási vastartályból kimergesse a benne maradt kevéske olajat. Tekintettel arra, hogy Biskupics a merítőkánállal már nem érte el a tartály fenekén levő olajat, elhatározta, hogy lemászik a tartályba és úgy meregeti ki az olajat. Épen, amikor Biskupics a létrát leengedte a tartályba, ment arra a gyár egyik igazgatója, aki rákiáltott a munkásra, hogy vegye ki a létrát és ne ereszkedjék le a tartályba, mert az olajból fejlődő nehéz gázoktól el fog kábulni. A fiatal munkás rá se hederített a figyelmeztetésre és a következő pillanatban már el is tűnt a tartály mély ölében. Feltűnően soká maradt benn. A közelben dolgozó munkásoknak végül feltűnt hosszas távolléte, mire egy Kvetan István nevű munkás felmászott a tartály peremére, hogy utánanézzon, mi történt Biskupicsal. Alig, hogy föl ért, rémülten látta, hogy a fiatal munkás eszméletlenül és szederjesedő arccal fekszik odalenn az olajban. Anélkül, hogy egy pillanatig is habozott volna, de nagyon meggondolatlanul, Kvetan leugrott a tartályba, hogy kimentse társát. Ő is nyomban elvesztette az eszméletét és most már két emberélet forgott veszélyben a vastartály mélyén. A többi munkásban szerencsére volt annyi higgadság, hogy többen már nem mentek le a tartályba, hanem kőtelet és vaskampót szereztek, ane-

lyek segítségével a veszélyben forgó embereket kihúzták a szabad levegőre. A két szerencsétlenül járt munkás állapota életveszélyes.

— A budapesti rendőrség nagyarányu nyomozást indított a pengőhamisítás ügyében. Budapestről jelentik: A rendőrség nagyarányu nyomozást indított a pengőhamisítás ügyében. Ma előállították Kocsis Bálint vésnök-munkást, Klesszel Ferenc pincért, akincí a házkutatás alkalmával a hamisításra szükséges gipszöntvényeket megtalálták. Vallomásuk alapján délután előállították Huszár Károly lémesiszolót és Gampe Istvánt, aki az utóbbi nagyváradi kasszafurás ügyből ismeretes.

— Nem lett öngyilkos a budapesti műegytemi tanársegéd, hanem a nyitva maradt gázcsap ölte meg. Budapestről jelentik: A rendőrség nyomozást indított a gázmérgezésben meghalt Kapus László műegytemi tanársegéd ügyében. A rendőrség ugyanis megállapította, hogy ugyanabban a házban, ahol Kapus lakott, januárban hasonló körülmények között meghalt Orutay Lajosné. A vizsgálat megdöbbentő megállapításra vezetett, amennyiben kiderült, hogy a fürdőszobákban se Kapus, se Orutayné nem követtek el öngyilkosságot, hanem az elégett gáz égési termékei, a hiányos technikai felszerelés következtében visszacsapódtak a fürdőszobába, még pedig oly veszedelmesen, hogy pillanatnyi belélekzésük halált okozott. A lakásban a kerületi előljáróság szakértője véleménye alapján már régebben eltiltották a fürdőszoba használatát, melynek javítását munkálathoz is vették, eközben a lakók saját felelősségükre használták a fürdőszobát. Az ügy aktáit áttették az ügyészségre annak megállapítására végett, hogy kit terhel a felelősség.

— Orvosi kozmetikai intézet. Prof. dr. Veress Ferenc Kozmetikai Intézete Kolozsvárt, Str. N. Jorga (Jókai) 5. sz. alatt megnyílt. Rendelés bór- és nemibetegeknek mint eddig, kozmetikai rendelés 4—5-ig.

— A két beszercei zsidó nőegylet együttes purimi estéje. Szombaton, március 19-én este tartotta meg a beszercei Izraelita Nőegylet és a „Malbus Arumim” szegényeket felruházó egyesülete táncestéllyel egybekötött együttes purimbáliját a Hoffmann-étterem helyiségében. A mindvégig igazi purimi hangulatban lefolyt estély ugyerkölesileg, mint anyagilag kitűnően sikerült, ami elsősorban Brecher Julia elnöknő, Godel Szabina alelnöknő, Semmensieb Ida, Brecher Gizella és Amália, Löwi Frida, Herczeg Rózi, valamint Weinberger Miksa és Spéter Béla érdeme, akik az estélyt rendezték. A bálon megjelentek közül a következő neveket sikerült feljegyeznünk dr. Brecher József és neje, akik a francia négyest rendezték, dr. Eskeles és neje, dr. Bolgár és neje, dr. Herczeg és neje, dr. Adler, továbbá Birkfeld Rózi, Precher Frida, Hirsch Stefi, Márkus Bella, Masler Éva, Messinger Olga, Neumann Lili, Schutzmayer Annus és Spéter Szabina.

BOGSZA
likörök — Triple sec — Chokolade — Kávé
Kiváló minőségű gyulafehérvári fajborok
Szilvapálinka és kisüstös seprőpálinka
minden jobb üzletben kapható
Bognár és Szántó erd. ker. Rt.
Cluj, Cal. Reg. Ferd. 70.

Magyar Szerván: Aran bérlet 33. Csütörtökön: Napi bérlet. Pénteken: Zoltán lozsvárt. mara-ope. díjátéka. díszletekkel. helyárakk 270.) Szombaton d. tala. (G táncokkal. Szám 27. Szombaton es. jeltéknys. Kolozsvár. mara-ope. Bérletszín. Vasárnap fél. helyárakk. Vasárnap 6 ó. II. A ju operái. K. lili Kama. csu vend. árakkal. Vasárnap 9 ó. rette-ujdo. netben. Klárrival. Aladárval. Hétfőn: Aran bérlet 34. Kedden: Aran szünetben.

A színház. A berlini Kö. Nagy művészi. hét három est. világhírű be. vendégszerepel. jat zenekaráva. sével. Az oper. Gudenberg. Wultée, rendez. nekar oszlopos. tett művészei. Kleidorf (műv. Wilkenstein. Maria Rubins. Knopf, Karl. Hans Freiherr. Pénteken Zaid. baton Guny é. operája), vasá. kádi és A fur. Aranyhattyú. színté az Ara. ujdonság, ame. előadáson vihá. évad legszebb. az Aranyhatty. madzor, vasá. fón ötödször. az Aranyhatty. mennyi előadá. tar a jegyeket. Furfangos. Szombaton de. előadás lesz a. Furfangos tat. táncos gyerm. árakkal színr.

Román an. sz. (cégeknek hónap. mányos, n. újak. stb. Másolások. del, Str. Rajju.

Telefon 13-00. 1000 kgr. F. I. S. Str. Enesc.

Közgazdaság

Negyvenöt százalékos fuvardijkedvezményt kérnek az erdélyi fakereskedő cégek

Négytagú küldöttség fogja kérni Bukarestben az új teheráru díj szabás súlyos tételeinek mérséklését

(Oradea-Nagyvárad, március 13. Az Uj Kelet tud.) Az erdélyi fakereskedők országos értekezletét tartották kedden délután a nagyváradai Kereskedelmi Csarnokban. Az értekezleten Nobel István, az Eisler és Testvérei fakereskedő cég igazgatója Kolozsvár, továbbá a Mairowitz Márton, Bán Miklós, Anhaltzer és Krausz cég (Arad), Eichner Sándor, Vass Jenő, Diósy Sándor, Weisz Ottó és Krantzhan Miklós (Nagyvárad) vettek részt.

A gyűlésen Eichner Sándor nagyváradi fakereskedő elnökölt, aki rámutatott arra, hogy az április elsején életbe lépő CFR tarifa lehetőleg sérelmes és lehetetlenné teszi a tűzifa és rönk bel-földi szállítását. Több felszólalás után az értekezlet elhatározta, hogy egy négytagú küldöttség megy Bukarestbe, amely kérni fogja a minisztériumtól ezen sérelmes rendelkezést, illetve a tarifa díj szabásnak enyhítését, valamint a 45 százalékos fuvardijszabási kedvezmény megadását is.

Ujabb áremelés indult meg a romániai vaspiacon

Általános a bizalmatlanság a gyárak által létrehozott bukaresti vasnagykereskedő szindikátus ellen

(Cluj-Kolozsvár, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nehéz gazdasági helyzet szagmai tömörülésre készítette az eddig harcban állott kereskedelmi ágazatokat, aminek igen üdvös következménye volt az is, hogy a konjunkturális időkben, szaktudás és kellő tőke nélkül alakult cégek lassanként elhullottak és így a szakma megerősödött. Hasonló tendenciájú mozgalom indult meg annak idején a vaskereskedők körében is, amely tudvalevőleg a háború előtt a legelőkelőbb szakmák egyike volt. A tömörülés azonban nem tudott a megvalósulás stádiumába jutni és ezt a szervezetlenséget a vasipar teljesen kihasználta és kihasználja jelenleg is a kereskedőkkel szemben.

Ez a bizalmatlanság nagyon indokoltan bizonyult, mert a bukaresti szindikátus leple alatt a vasgyárak felemelték árait. Az áremelés, amely a legtöbb cikknél egyelőre csak a regátra vonatkozik, burkolt formában történt, amelyben az alapárakat változatlanul meghagyták a gyárak, csupán a felárakat és a csomagolási költségeket emelték fel. Erdélyben eddig csak a szegek ára emelkedett kilogrammonként egy lejjel, de rövidesen felemelik a rudvas, a sodrony és a táblavas árait is. Ez az erőszakolt áremelés annál indokolatlanabb, mert az építkezések hiánya és az erdőkitermelési munkálatok nagyarányu visszaesése a keresletet is lényegesen csökkentette a vasipari cikkek iránt. A gyárak ezt az áremelést a vaspiac nemzetközi megszárdulásával indokolják.

Mintegy két hónappal ezelőtt Bukarestben megalakult egy vaskereskedelmi szervezet, amely eleinte a romániai vaskereskedők országos egyesületének hirdette magát. Az új alakulatról azonban, amely állítólagos programjának megvalósítására mindaddig egy lépést sem tett, csakhamar kiderült, hogy csupán hét vasnagykereskedő cég egyetértő szövetezése és tulajdonképpen nem egyéb, mint a gyárak kreaturája, amellyel monopolisztikus árpolitikájukat akarják fedezni. A hét cég között egyedül az aradi Andrányi Károly és Fiai vasnagykereskedés vesz részt Erdélyből, amelynek többi vaskereskedői érthető bizalmatlansággal viseltettek a különös alakulattal szemben.

Könnyítés a rádiócékek importjánál. A rádiókereskedelem és rádióhasználat hallatlan arányu külföldi fellendülésével szemben Románia az egyetlen kultur-ország, ahol ez az üzletág teljesen pang és visszafejlik. A legtöbb műszaki vállalat likvidálja rádióosztályát, mert egyfelől a kilonkénti 300 lejes vám, de méginkább az adminisztratív korlátozó rendelkezések miatt rádiócékekben még a kezdeti minimális kereslet is megszűnt. Van például egy rendelet, amely arra kötelezi a kereskedőket,

Columbia gramofon és lemezek
Révész Ernő, Targu-Mures.

hogy minden vevőtől követeljük teljes lakcímetnek bemonadását és a rádióengedély bemutatását. A kereskedők természetesen nem vállalkozhatnak ilyen detektivmunkára és akik mégis megkísérelték a rendelet betartását, elvesztették vevőközönségüket. A még fennmaradt vásárlási kedvet azután teljesen eltűntette az a másik hivatalos rendelkezés, amely szerint a külföldről érkező rádiócék nem lehet elvámolni, amíg a küldeményre vonatkozó számlát a bukaresti rádióigazgatóság meg nem vizsgálta. Ez a formalitás 2-3

heteb vesz igénybe és erre az időre az importőrök kénytelenek voltak fekbért fizetni az áru után. Többrendbeli intervenció eredményeképpen a postavezérgazgatóság elhatározta, hogy április elsejével teljesen szabaddá teszi a rádióalkotrészek behozatalát, vagvis ezentul a kereskedő nem lesz köteles a számlákat Bukarestbe küldeni, hanem azonnal elvámoltathatja majd az áruját.

* *Invitare.* Moara Sistematica S. A. Campia Turzii isi tine miercuri, la 21 Martie a. c. orele 11 a. m. adunarea generala, ordinara, anuala despre anul 1927, care pe baza §. 15. a statutelor va avea drept de hotarare fara consiudere la numarul actionarilor presenti. — *Programul adunarii:* 1. Deschiderea prezidentiala. 2. Raportul despre anul de gestiune 1927. 3. Prezentarea bilantului. 4. Inaintarea contului de profit si pierdere. 5. Raportul consiliului de cenzorii. 6. Descarcarea. 7. Alegerea unor membrii in consiliu de administratie si o cenzorilor. 8. Propuneri eventuale. — Bilantul este afisat in biroul societatii. — Campia Turzii, la 14. Martie 1927. *Directiunea.*

Esőköpeny . Lei 900
és feljebb
Trench-Coat Lei 3500

Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áruháza Főtér 14.

Kézimunka
harisnya, rövidáru
Succ. Carol Neumann
Reg. Maria 10. Cluj, Amicitie rendszer

TÖZSDE

A piac üzlettelen

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárás						
Zürich	3115-20	—	—	4925	3120	11015	13673	64975	192525
Newyork	16150-162	51935	51943	254260	16145	572	71020	3375	—
London	788-790	253430	253420	12402	759 0	2791	346520	13462	4879375
Paris	635-640	204350	204350	—	637	2250	2794	13273	39325
Milano	855-850	274450	274350	13425	855	30220	3 5150	17835	52825
Prága	479-480	1539	1539	—	479	1695	210430	—	29650
Budapest	2830-2835	9085	908250	—	2832	—	12417	50010	—
Belgrad	—	91350	91350	—	285	—	1 06	124937	176
Bukarest	—	321	321	—	—	—	354	439	20875
Var.ó	—	5820	5820	—	1825	641750	7965	37-60	—
Bécs	2215-2280	7312	7315	—	2285	8055	—	47820	—
Berlin	3863-3870	12115	1211750	—	3875	1367750	16975	806825	—

Száz lej árfolyama. Zürich (uto) 321, Páris 1570 Budapest 354 Bécs 43900 Prága 20875.

— A szatmári Aviva-Barisszia műsoros purim-bálja. Tudósítónk írja: A szatmári cionista mozgalom legteljesebb és legszimpatikusabb harcosai az Avivák és Barisszianusok szombaton este rendezték az idei műsoros purim-bájjukat. A ref. leányiskola hatalmas tornacsarnokát teljesen megtöltötte a közönség, mintegy dokumentumként, hogy a cionista mozgalomnak Szatmáron hatalmas létjogosultsága van. A kitűnően összeállított műsort Goldstein Fülöp ros-rison tartalmas és komoly értékekben bővelkedő beszéde nyitotta meg. Reizmann Elvira nagy hatást keltett Bialik: El hacipor című költeményének héber nyelvű elszavalásával. Braun Annus, Herskovics Bela és Varga Lajos Beethoven-tríója komoly, művészi produkció volt. Frenetikus sikere volt Grosz Bóskének ki sok temperamentummal és egyéni bájjal jiddisch dalokat énekelt. Goldstein Sári komoly elmélyedésre valló zongoraszóma után Havas Zsazsa és Zoltán egy táncpantomimban mutatták be nem mindennapi tánc készségüket. A műsor utolsó száma: A modern Aliasvérus című játék volt. A régi bibliai jelenetnek modern kosztümökbe és modern milióbe való travesztálása nagyon tetszett a hatalmas publikumnak. A szereplők közül: Grosz Magda decens és stílusos eszközökkel hozta élénk Eszter királyné alakját. Spitz Klári meglepően értelmesen beszél és nagyszerűen táncol. Grosz Bóske rutinos tehetség. Hegyi Sári jóleső természetessége, Jónás Erzsike pazar ötletességű groteszk-alakítása. Katz Bóske kitűnő előadókészsége. Glück József férfias Ahasvérusa. Delmann Sándor markás Hamánia. Gerendás Jenő illúzióteremtő Mordechája. Dézsi István burleszk humorra nagy sikert eredményeztek. A konferansz tisztelt dr. Heilbraun Miklós sok ötlettel töltötte be. Nagyon meg kell dicsérni a Barisszia vezetőségét, — különösen Hoffmann Nándort — akik ezzel az eredményes kulturmunkával ismét széles tömegeket hódítottak a cionizmus eszméinek táborába.

Ingyen
harisnyát most már nem adok, hanem az árakat szállítottam le oly annyira, hogy most már **félig ingyen** vásárolhat keztűt, harisnyát, kötött mellényt, pulóvert, csipkét és mindenemű rövidárut
SIPOS
cégnél, Cluj, Calea Regele Ferdinand 8. sz. alatt

— A nagyváradai Gojdu-liceum három magyar növendékét kiesapták egy ostoba diákcsíny miatt. Nagyváradai tudósítónk jelenti: Csak nemrégiben írtunk arról, hogy a nagyváradai Gojdu-liceum félévi írásbeli magánvizsgák eredményeinek kihirdetése alkalmával a magyar szekció kilenc magánvizsgázó növendéke románnyelvből elbuktak. Most újabb szenzációja van a nagyváradai Gojdu-liceumnak. Ugyanis csütörtök délután 6 óra körül, amikor az iskolaszolgá bement a magyar szekció II. a. osztályába, megdöbbenve látta, hogy a tánterem padjai össze vannak forgatva, a tanári katedra a padok tetején van és a lásladából sürrü füst tör elő, amit az abba dobott parázs idézett elő. A teremben néhány iskolásfiú tartózkodott. A liceum igazgatósága érélyes nyomozást vezetett be ebben az ügyben és megállapította, hogy ez a magánvizsgán megbuktatott fiúk megdölgőletlenül csinnyetvése volt. Az iskola igazgatósága a legszigorubb retorziókat fogantatosította a megdölgőletlenül gyermekekkel szemben, amelyben a tanári konferencia Sál Józsefet, Péchy Jenőt és Bányai Sándort az intézetből kiesapta.

Színház - Művészet

Magyar Színház műsora

Szerdán: Aranyhattyu. (2-odszor. Napi bérlet 33. szám C. Szám 268.)
Csütörtökön: Aranyhattyu. (3-adszor. Napi bérlet 34. sz. A. Szám 269.)
Pénteken: Zaide. (Mozart operája, Kolozsvártól először. A berlini Kamara-opera teljes együttesének vendégjátéka. Saját zenekarral, berlini díszlettel, jelmezekkel. Főlemelt helyárrakkal. Bérletszűnetben. Szám 270.)
Szombaton d. u. 4 órákor: Furfangos lala. (Gyermek előadás, zenével, táncokkal. Nagyon olcsó helyárrakkal. Szám 271.)
Szombaton este fél 9 órákor: Guny és féltékenység. (Pergolesi operája. Kolozsvártól először. A berlini Kamara-opera második vendégjátéka. Bérletszűnetben. Szám 272.)
Vasárnap fél 3 órákor: Annabél. (Olcsó helyárrakkal. Szám 273.)
Vasárnap 6 órákor: I. A rászedett kadi. II. A furfangos leányok. (Gluck operái. Kolozsvártól először. A berlini Kamara-opera együttesének busu vendégjátéka. Főlemelt helyárrakkal. Szám 274.)
Vasárnap 9 órákor: Aranyhattyu. (Operette-ujdonosság 4-edszer. Bérletszűnetben. Kolbay Idikóval, Mendel Klárával, László Andorral, Ilász Aladárral. Szám 275.)
Hétfőn: Aranyhattyu. (3-odszor. Napi bérlet 34. szám. B. Szám 276.)
Kedden: Aranyhattyu. (6-odszor. Bérletszűnetben. Szám 277.)

A színházi irada közleményei
A berlini Kamara-opera vendégjátéka. Nagy művészi esemény színhelye lesz e hét három estőjén a Magyar Színház: a világhírű berlini Kamara-opera fog vendégzerepelni összes szólistáival, saját zenekarával, díszleteivel, főszerelével. Az opera együttes igazgatója báró Gudenberg, karnagya Waldemar von Wittée, rendezője Hans Holtorf. A zenekar oszlopos tagjai a Brunier-quartett művészei. Szólisták: Freiherr von Kleidorf (művészi néven Egenieff), aki Witkenstein néhai orosz generális fia, Maria Rubinstein, Lisa Eschen, Eva Knopf, Karl Fischer, Fritz Göllnitz, Hans Freiherr von Stenglin. Műsoruk: Pénteken Zaide (Mozart operája), szombaton Guny és féltékenység (Pergolesi operája), vasárnap 6 órákor A rászedett kadi és A furfangos leányok.
Aranyhattyu. Ma másodszer kerül színté az Aranyhattyu című operette-ujdonosság, amely a tegnapi esti bemutató előadásán viharos sikert aratott. Az idei évad legszebb operetteje kétségen kívül az Aranyhattyu. Csütörtökön este harmadszor, vasárnap este negyedszer, hétfőn ötödször, kedden hatodszor adják az Aranyhattyut. Az Aranyhattyu valamennyi előadására árusítja már a pénzár a jegyeket.
Furfangos lala: Gyermek-előadás. Szombaton délután 4 órákor gyermek-előadás lesz a Magyar Színházban. A Furfangos lala című látványos, énekes, táncos gyermek darab fog olcsó helyárrakkal színterkerülni.

Román angol, francia, német, orosz, cseh-szlovák stb. fordítások. Levelek (cégnek hónapra) kérvények, periratok, tulajdonos, üzleti, közgazdasági, ipari cikkek stb. Munkások, sokszorosítások. **Dr. Mandel,** Str. Raju (volt Kötő-u.) 3. sz. Telefon 831

Telefon 13-00
Téli fűtésre
 1000 kgr. vágott bükkfa-göcsöt 750 lejért házhoz szállít
FISCHER
 Str. Enescu (v. Gyufagyár-u.) 15

A tavaszi divat legszebb anyagai megérkeztek.

Köpeny és compleekra:
 Kasha, Tweed, Homespun, Trench-Coots.
Ruhákra és composékra:
 Kashinette, Charmola, Pepita, Lemée-Kasha.
Selymekben:
 Crep-Satén, Crep de Chine, Crep Georget.
Minden anyagban az összes divatszínnek.
GRÜNWALD ÉS STEINER
 női divatkülönlegességek ruháza
 Cluj, Piața Unirii 12. Tel. 961.

Utazó utak! Hotel Park
 (vis a vis gara Satu-Mare)
Restaurant Katz בית המדרש kitinó házi konyha, gyors és figyelmes kiszolgálás. Garantált fűrészes szobák kaphatók

A CLUJI
TACAMUL
 ezüstáruanyagban készült minden darab evőeszköz és dísz tárgy ezen gyárjellel van ellátva.
300-as finomság!
 Gyártmányaink minden jobb eszközletben megrendelhetők. — Viszonteladók: „TACAMUL” Ezüstárugyár, Cluj, Strada N. Iorga 11/A
 Telefon 4-82. Sürgőnycim: „Taeamul”

Friss norvégiai csukamájolaj
 már megérkezett. Teljesen izletlen és szagtalan, csaknem olyan, mint a sardínia olaj 1 üveg ára 50 lei. 4 üveg rendelésnél a portót nem számítjuk fel. Leírást ingyen és bérmentve küldünk, ha egy lev. Japont pontos címét közli. Főraktár: Dr. Biró gyógyszerár, Cluj

Ajánlunk elsőrendű husvétit italokat
 50 literen felüli és vagontételekben mennyiségben, a legújanyosabb napi árakban és pedig Magyarai, Ermelléki és gyulafehérvári fajborok, 1-a Asztali borok és oborok is minden minőségben. Kisütőn főzött, saját termelésű szilvium és seprőpálinka. — Megrende. és. ket
Fratil FEIGER Testvérek céghez — Simleul-Silvaniei — kerünk
Bélésáru szabókellék
 komplett hozzávaló köser vászonnal 498 L.
 Succ. Carol Neumann-nál, Cluj, Reg. Maria 10 Amitié rendszer

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.
CLUJ, PIATA UNIRII 7. sz. am
Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. — **Saját tőkái 85 millió lei.**
Affiliált intézetek: Torda-aranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügylet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurak árai a vasut mellett. **Betéteket elfogad**

APRÓHIRDETÉSEK
 Egyszeri közlésnél egy szó 5 lei, vastagabb betűvel 10 lei. Legkisebb apróhirdetés 50 lei. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Lejéig levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lei, előfizetőknek 150 lei.

Farkaskutya kölyköit tiszta fajtanyúló, olcsón kaphatók Strada Mateescu 12. volt Gyulai Pál-ucca.

Egy tonna téherautót, használt, de jó karban levőt keresek. Cim a kiadóban.

Kiadó
 március 15 re egy szépen burtozott uccai szoba fűrdőszobahaszánálattal, esetleg zongorahaszánálattal is. Eölyös-ut 25. (Str. Gen. Berthelot)

Hölgyeim!
 Schwarz József, kantor, Sfântu Gheorghe.

Nagy, burtozzatlan szobát, konyha és mel: lékhelyiségekkel, május 1-ére keres a kolozsvári zsidó egyetemi hallgatók menzájá. Értekezni d. u. 4-től 9-ig az Uj Kelet szerkesztőségében — Calea Dorobanjilor 14

Két személy részére csinosan burtozott szoba, fűrdőszoba és zongorahaszánálattal kiadó. Pap-utca 4.

Mindenki talál magának való könyvet
 az itt felsorolt művekből.
 Goethe: Életemből (Költészet és valóság) 408
 Ludwig Emil: Goethe 408
 Dosztojevsky: A féltékeny 306
 P. Gulácsy Irén: Hamueső 136
 Farkas Pál: Elbeszélések 119
 Herceg Ferenc: Aniloi vénuszkarja 136
 Csathó Kálmán: Mindhalálig 204
 Surányi Miklós: Noe Birkája 170
 Courths Mahler: Akit mindenki elhagyott 25
 Maurice Leblanc: A névtelen leány 25
 Strindberg: Történelmi miniatűrök 150

Első Nagyszebeni Cipőgyár Rt.
 Előnyösen ismert árunk uj elárusító helye
Cluj, C. Reg. Ferd. 22
 Üzletnyitás 1928 márc. 15-én
 Elsőrendű saioncikkedus rakfára

Vidámság és derü
 lesz otthonos minded zsidó házbán, ahol
Jüdische Schwänke
 zsidó vicc és anekdotagyűjteményt olvas-sák. 270 oldalon, finom, rendkívül csosin vászonkötésben. Összeállította a nálunk is jól ismert Immanuel Olschwanger.
ára 230 lei.
 Kapható az Uj Kelet könyvosztályában
 Az Ady körüli irodalom legkiválóbb terméke
Hatvany Lajos könyve

ADY
 a kortársak között
 Ady Endre levelei és levelek Ady Endréhez.
204 lei.
 Az Uj Kelet könyvosztályában

KULTUREMBERNEK
 mindennapi szükségiet a jó könyv!
 Az Uj Kelet könyvosztálya az alább jó könyveket ajánlja:
 Kassák Lajos: Egy ember élete II-III. köt. 459
 La Fontaine: Mesék (dizskiadás) 748
 Tolstoj: Kozákok 238
 Pünösti Andor: Bercay Bella a szeretőm 136
 Dr. Hollós: Bacsum a sarga házió 136
 Dumas: A kaméias hölgy 170
 Hermann Bang: Reményvesztett nemzeád 170
 Makkai Sándor: Ördögseker 840
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.
Szólóoltványok
 amerikai sima és gyökerez vesszős legjobban és garantált fajtiszán kaphatók **Caspari Fr.-nél** Medyeyesen. (Júd. Tárnava maré. Argyezek kivanatra. — **Ügynök kerestetik**

március 14.
 gramofon és lemezek
 rgu-Mures.
 oveteljek teljes és a rádióen-ereskedők ter-ozhatnak ilyen mégis megki-rtását, elvesz-t. A még fen-azután teljes-ik hivatalos-irt a külföldről lehet elvámol-re vonatkozó időigazgatóság formalitás 2-3-re az időre az voltak fekbért predbelli inter- a postave- a hogy ápri- baddá teszi a talát, vagvis n lesz köteles küldem, hanem majd az áruját. tematica S. A. miereuri, la 21 adunarea ge-la despre anul a statutelor va fara considerte prescenti. — eschiderea pre- despre anul de area bilantului. profit si pier- lui de cenzoii. unor membrii tie si o cenzo- nala. — Bilan- societatii. — Martie 1927. Directiunea.
 lei 900 és feljebb
 lei 3500
 Cluj
 ha-aru- 14.
 nka
 áru
 umann
 itié rendszer
 Newyork
 192525
 4879375
 39325
 52825
 25650
 176
 (2

HANNA KRISZTINA LETT

Írta Karl Emil Franzos

A ház lakói felébredtek már. A szolgák és cselédek suttogtak egymással. Tudták, hogy valami történt — ezen az éjszakán, valami egészen különös dolog történt azonban csak sejtettek.

Azatán Chane kijött a hálószobából sápadtan, szemén gyulladásovak voltak a sírástól. Feje lekonyult, amikor Nátánnal találkozott.

— Chane — mondotta nyugodtan — én már határoztam. Remélem, jóra fordul a dolog, az én szempontból épügy, mint a tiedből. Ami pedig engem illet, a mi istenünk irgalmas isten és hiszem, hogy nem fog téged elhagyni.

Az utolsó szavakat alig hallhatóan mondotta. Az asszony alig hallhatta, arca vároos pirosodott, de nem válaszolt. Kiment és kis idő múltán hozta a reggelit.

Azatán mind a ketten a templomba mentek és aki így együtt látta őket, nem is sejtette, hogy mi zajlott bennük. Soha még két ember nem imádkozott annyi bensőséggel, mint Nátán és felesége azon a szombaton. Lelkükkel a portban fetrengtek és imádkoztak, hogy isten adjon erőt nekik és emelje őket magukhoz.

— Hál istennek nincs semmi — mondotta az öreg Júlia a többi cselédnek, amikor látta, hogy a házasságok békésen hajazottak és együtt ebédeltek. Ébéd után azonban Nátán így szólt Channához:

— Aminek meg kell történnie, legjobban ha minél előbb megtörténik. Ne izgasd magad, én magam megyek majd el hozzá és én fogok vele beszélni. Egy óra múlva minden el lesz intézve.

Azatán elment, fel az első emeletre, a járásbíró lakásába.

Negrusz ur irásztala mellett ült és elsápadt, amikor a szeretett asszony kériét belépett látta. Nátán azonban nyugodt volt és az udvarias köszöntés után így szólt:

— Járásbíró ur, ön nyilván tudja, miért jövök önhöz, mert látom nagyon elsápadt. Ön írta feleségemnek ezt a levelet és erre akarok önnel válaszolni. Mielőtt azonban ezt megtenném, kérdelek önt: miért tette ön ezt? Hiszen az önk vallása szerint is tilos megkivánni másnak a feleségét!

A járásbíró nyugodtan a szemébe nézett:

— Igen — mondotta, amit elkövettem, az bűn. De én szeretem az ön asszonyát. Ez minden és többet a magam védelmére nem is mondhatok.

Nátán fejével bólogtatott:

— Nagyon örülök, hogy ilyen nyíltan válaszolt. Megelégszem ezzel a válasszal és nincs ellene semmi ellenvetésem. Most azonban szeretnék a levelére válaszolni. Tudom, feleségem is szereti önt. Éppen ezért nem maradtam tovább az ön feleségem és én válopert fogok beadni ellene. A nő szabad lesz. De kérdem öntől, járásbíró ur, mi történik ezután?

A járásbíró ószinte ujjongva felelt:

— Azután feleségül veszem!

Nátán nyugodtan és élesen a szemébe nézett.

— Rendben van. Nem kételkedem benne, hogy ön ezt akarja. Mert ön talpig becsületes ember. De állami tisztviselő, keresztény és nemis származású ember, Chane azonban egy egyszerű zsidó asszony, nem is méltó. Ön családi okokból sem veheti el tőle a nőt és akkor ez a szerencsétlen teremtes gyalázatban marad. Ezt azonban meg kell előznom, mert Chane az ön feleségem volt és abban a pillanatban, amikor az önrel való esete nyílt-

vánvalóvá válik, apja és az egész utközség el fog fordulni tőle és egészen magára marad. Akkor pedig kénytelen leszek Chane érdekében mindent elkövetni. Röviden: ha ön nem veszi feleségül Chanet, isten engem úgy segítjen, én önt megölöm. Ön járásbíró én pedig csak egy zsidó vagyok. Önnek ezer módja van rá, hogy engem lehetetlenné tegyen, de én a szavamat be fogom tartani.

A járásbíró elsápadt és kezét fel emelte. Nátán azonban nem engedte szóhoz jutni.

— Nem kell, hogy esküdjön nekem. Tartsa be a szavát, hogy nekem ne kelljen élnem fenyegetésemmel. A közeli napokban már elváltunk és ha azt kívánja, hogy Chane még továbbra is házában maradjon, ez ellen nincs semmi kifogásom; néhány hélig maradhat. De ismütem, ha Chane két hónapon belül nem lesz a felesége, akkor ön nem él tovább! Isten áldja meg!

Azatán hazament és így szólt asszonyához:

— Holnap elmegyünk a rabbi elé és kijelentjük, hogy kibírhatalan ellenszenvvel viseltetünk egymás iránt. Ez az egyetlen ok, amelynek alapján el kell, hogy válasszon bennünket. A keresztény megígérte, hogy elvesz feleségül. Ha azelőtt nem gondolta ezt komolyan, most bizonyára meg fogja tenni...

— Nátán — sikoltott az asszony és lemondott a férfi lábához, kezelt pedig csókokkal és könnyekkel árasztotta el, Nátán, milyen áldott jó ember vagy!

— Nem úgy van — mondotta Nátán, én ezt nem jószágból, hanem kötelességből teszem. Jóvá kell tennem egy bűnt, amely alapján nem is az én bűnöm. Szüleimk összeházasítottak és nem kérdezték meg tőlünk, vonzódunk-e egymáshoz. Ez bizony bűn volt és bűnhődést követel. Én szeretlek téged, bár igaz, hogy csak tegnap óta ismertem fel ezt az érzést. Te azonban szíven engem szeretsz, hanem mást. Vagy jogom ahhoz, hogy téged a boldogságtól visszatartsalak? Hiszen a boldogsághoz mindenkinek meg van a maga joga. Én tehát leveleztem egy régi első bűnömrel. Látod tehát, ez nem jószág az ön részéről. Lelkemet azonban egy dolog nyomja nagyon, az, hogy te hitehagyott leszel és hogy én téged hozzásegítelek ehhez. Azonban

isten látja lelkemet és csak ő tudja, hogy másként nem cselekedhettem.

Néhány nap nap múltán Nátán keresztülvitte a válást és néhány hét múlva Chane már a járásbíró felesége volt. Az egész országban évek óta nem volt ilyen szenzáció. Voltak, akik szidták a nőt, akik irigyelték, de a jöndulatu emberek is csóválták a fejüket.

Chane, immár Negrusz Krisztina, boldog asszony és két gyermek anyja. Ugyanabban a házban lakik, amelynek kapujában Freudenthal Eszternek meg kellett halnia, mert egy keresztény embert szeretett. Ezuttal a szerelem győzedelmeskedett és valóságos csodákat művelt. Nemcsak az összes akadályokat hártotta el az útból, hanem boldogságot is teremtett két ember között. Csak egyetlen árnyék esett erre a frigyre és ez Chane apjának fájdalma. Soha ebben az életben nem fogja megbocsátani az öreg ember leánya lépését és ez leányának szívét bizonyára még jobban elkészeríti.

Nátán igyekezett ebben a tekintetben is rendet teremteni. Valahányszor az öreghez ment, mindig megnyugtatta és megvigasztalta.

Ő maga nőtlén maradt. Valamikor azt beszélték róla, hogy eljegyezte magát egy szép, gazdag leánnyal Csernovitzból. De a házasságból nem lett semmi. Vajjon miért? Egyetlen lélek tudta ezt csak a világon és ez Krisztina asszony volt.

Egyszer történt, amióta elkerült a házából, hogy beszélgetett Nátánnal. Egyszer véletlenül, amikor éppen az a hír járta az emberek között, Krisztina asszony két gyermeke éppen leant ült Nátán folyosóján és játszottak a játékkal, amit Nátán hozott nekik. Anyjuk lejött értük, a gyermekek megmutatták az ajándékot és akkor történt, hogy hosszú idő után szemben állottak egymással:

— Köszönöm, Silberstein ur — szólt az asszony elfogódva — de azután kijavította magát és így szólt: köszönöm neked, Nátán, hogy olyan jó vagy a gyermekeimhez.

— Nagyon helyes gyermekek — mondotta — nagyon örülök, hogy olyan jó sorod van, Chane.

— Igen — felelte — nagyon boldog vagyok és... te hogy vagy?...

— Köszönöm, az üzletek megiehető-

Kakao City

a nagyváradi bészdm felügyelete alatt gyártott kóser mds

Kapható minden fűszerüzletben

Kakao City

seu jól mennek!

— Hallottam, hogy Cernovitzban eljegyezted magad?

— Ebből nem lett semmi.

— Vajjon miért? Ugy hallom, szép, jóra való leány.

Nátán reá nézett, aztán lesütötte szeméit és férfias arcát pirosság öntötte el. Nem tudtam elintézni a szememmel...

Azóta évek multak és Nátán a vidék leggazdagabb polgára. Az egész világ csodálkozik, miért dolgozik olyan nyugtalanul, ő, akinek nincs gondja senkire. Nátán azonban, ha ezt szóvá teszik előtte, mindig azt mondja, hogy egyedül ő tudja, kiért dolgozik annyit...

Vége.

Szigoruan

orth. felügyelet mellet palackozott

Borszéki ásványvíz

Megrendelhető a Borszéki Fürdővállalat Rt. vezérigazgatójánál: Klein Samu Cluj, Calea Gen. Dragalina 27.

A legszebb legolcsóbb legelegánsabb

nyomtatványokat

magrendelhető a

Cartea Românească

nyomdai műintézetnél — Cluj Calea Dorobantilor No 14-16.

Kérjen árajánlatot

Elegáns, szép,

olcsó

és tartós

fiu és leányka kabátokat és mindennemű gyermekruhát

Glantz Szidi

gyermekruha szalonjában varrásokon Főter 10 szám alatt

Rönk

bármilyen fajta, fűrészek vagy különösen furnirnak való, vétele és adása Feuerstein Kálmán fakereskedőnél Cluj C. Victoriei 61. Parketta, fajece, mozaik stb.

1 öl tűzifa II. oszt. hasábos 4 m³, tüzelésre kitűnően alkalmas, házhozszállítva **950 Lei**
II. oszt. bükk és tölgy felaprítva, házhozszállítva 100 kgr.-ként 79 Lei. — I. oszt. bükk hasábos és hántottfa egy sorított, mint őles teteleken a legolcsóbb napi árban kapható
KRAUSZ VICTOR, Str. CĂNTEU 1-3 Telefon: 423.

Szováta-fürdőn

Villa Speranza

uripanzio

Szováta-fürdő

a különösen ismert ארטה שפר uri panzio a villa SPERANZA-ban, lényeges átalakításokkal, ezidén már

június hóban megnyílik.

Elismerten elsőrangú konyha, csukott veranda. Bejáró vendégeknek külön étterem. — Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál, előjegyzést elfogad dr. Krausz Józsefné főrabbiné, Dicsőszentmárton (Dicsőszentmárton)

Egészséges lesz, ha Matild-vizet iszik

Nyomatott a „Cartea Românească” körforgógépén, Str. Dorobantilor 14-16.

KIADÓMIVATA
Str. Baro
SZERKESZTOS
Ejeli teleto
ELŐIZETESI
Egész evre
Levele
Negyedevre
Elyho a.

21. évfolyam
1928 március

A bu

A nemzeti gyűlés ele sz...
várokozással...
sága. A legto...
dunatot remé...
vile kapcsolat...
vonalastól, so...
nok is, akik a...
már a holnap...
a döntő válto...
bí nem vagy...
hiszük, hogy...
moly vezére...
től várják a...
életben. A ne...
mágy harca...
azon egyszer...
zeti paraszpa...
part és kulon...
Gyulát, hatá...
zódésből lak...
vást pedig a...
Romániában...
kormány kom...
tan minden...
puccstorekvé...
nem is bűn...
hevesebbvé...
sérletre rag...
a legbiztosab...
hossza időre...
liberális ur...
biztosításnak.

A nemzeti p...
ják ezt és tő...
az ilyen töre...
ban még sok...
radalom, vag...
gövel hatalom...
szociális struk...
ság többség...
mentálitása...
vagy legalább...
mindazon töre...
jelenleg hatal...
eszközökkel...
Politikai élet...
más melódus...
aki a halad...
akarya, nem...
ezekhez a me...
A politikai...
litról csind...
ban, még szá...
tikus köztár...
csinálás mód...
mányzati ren...
lasztási urná...
el, hanem jól...
ragyogóan...
Nincs ebben...
épen napokba...
hogy a Népsz...
az egész világ...
tartania, szin...
keretében dön...
amely két áll...
léma. Nem m...
intézősének...
szerű és dem...
ez a ténylege...
csinát, annak...
tényekkel. A...
ciók csak alk...
nak ama tén...
amelyek min...
tök mögött n...
Mindezek...
demonstráció...
lentősége és...
cája. A nem